



YARGITAY DERGİSİ

(JOURNAL OF THE COURT OF CASSATION)

*Adaletin pusulası
(Compass of justice)*

Cilt/Volume : 49
Yıl/Year : 49

Sayı/Issue : 4

Ekim/October 2023
Sıra Sayı/Serial : 178



ISSN 1300-0209

Üç ayda bir yayımlanan hakemli bir dergidir.

This journal is a peer-reviewed journal published once every three months.

www.yargitaydergisi.gov.tr

Yargıtay Dergisi
TÜBİTAK ULAKBİM Hukuk Veri Tabanında
2017 yılından itibaren dizinlenmektedir.

Yargıtay Başkanlığı Adına Sahibi
On Behalf of Presidency of the Court of Cassation, Publisher

Mehmet AKARCA
Yargıtay Başkanı

Yayın Kurulu Başkanı
Chairman of the Editorial Board

Hikmet KANIK
Yargıtay 3. Hukuk Dairesi Üyesi

Yayın Kurulu Üyeleri
Editorial Board

İlhan KARA
Yargıtay 6. Hukuk Dairesi Üyesi

Mahmut COŞKUN
Yargıtay 6. Hukuk Dairesi Üyesi

Fatih AKDOĞAN
Yargıtay 1. Ceza Dairesi Üyesi

Muhammed YAVUZ
Yargıtay 3. Ceza Dairesi Üyesi

Editör
Editor

Firuze BIYIK
Yargıtay Tetkik Hâkimi

Yayın İşleri Müdürü (Vekaleten)
Acting Director of Publications

Mehmet Fatih ÇULCUOĞLU

Dergiye yapılan atıflarda “YD” kısaltması kullanılmalıdır.
For citations please use the abbreviation: “YD”

Yönetim Yeri
Place of Management

Yargıtay Yayın İşleri Müdürlüğü, İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı,
No: 6, B Blok (Hukuk Binası), Ahlatlıbel-Çankaya/ANKARA

Telefon/Phone: 0312 836 06 07 – 0312 836 00 76

E-posta/E-mail: dergi@yargitay.gov.tr

Web sitesi/Website: www.yargitaydergisi.gov.tr

**Abonelik
Subscription**

Abone bedeli; Yayın İşleri Müdürlüğümüzün
T.C. Vakıflar Bankası Yargıtay/Ankara Şubesi
IBAN: TR65 0001 5001 5800 7305 3310 60 nolu banka hesabına
“Yargıtay Yayınları Döner Sermaye İşletmesi” adına yatırılmalıdır.

Abone olmak için Abone Servisimizi (0 312 836 06 09) arayınız.

Hiçbir yerde **temsalcimiz yoktur**. Ödemeli olarak Dergi gönderilmez.

Bu dergide yayımlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlarına aittir.
Articles published in this journal represent only the views of the contributors.

Copyright © 2023

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Yargıtay Başkanlığı'nın yazılı izni olmadan, fotokopi yoluyla veya elektronik, mekanik ve sair suretlerle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz, kayda alınamaz.

All rights reserved. No part of this publication may be copied, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by means, without the prior expressed permission in writing of Presidency of the Court of Cassation.

Baskı

Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu
An-Ce Matbaası
Tel: (0-312) 278 76 10
Faks: (0-312) 278 25 68

YARGITAY DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

1. 1975 yılında yayın hayatına başlayan Yargıtay Dergisi (YD), “Hakemli Dergi” statüsünde üç ayda bir olmak üzere Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında yayımlanır.

2. Dergide hakemli ve hakemsiz makalelere birlikte yer verilir. Hakemli olarak yayınlanmasına karar verilen makalelerin hakemli olduğu dergide ayrıca gösterilir. Hakemsiz makalenin yayınlanıp yayınlanmayacağına Yayın Kurulu karar verir.

3. Derginin amacı; hukuki konularda bilimsel çalışmalar yayımlamaktır.

4. Yazıların; özgün, başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olması gerekir.

5. Yayımlanan makaleden kaynaklanan her türlü sorumluluk yazara aittir.

6. Makale, bilgisayar ortamında Microsoft Word programında yazılır.

7. Makale, bilimsel bir çalışma niteliğini taşıyamayacak ölçüde kısa ya da makale formatının sınırlarını aşacak şekilde uzun olmamalıdır.

8. Derginin yazı dili esas olarak Türkçe olmakla birlikte, dergide yabancı dilde yazılara da yer verilir. Yazı, Türkçe veya yabancı dillerden herhangi birinde yazılmış olsa dahi 13 kelimeyi aşmayan “başlık”, 150-350 kelime arası “öz (abstract)” ve 5-8 kelime arası “anahtar kelimelerin (keywords)” bulunması gerekir. Makalenin adı, “öz”ü, anahtar kelimeleri, keywords ve abstract bilgileri Türkçe ve İngilizce olarak makale ile birlikte yer alır. Bu bilgiler sırasıyla yazının başına eklenip, Türkçe veya İngilizce olarak yazarları tarafından makale ile birlikte gönderilir.

9. Yazar, adı ve soyadını, unvanını, görev yaptığı kurumu, iletişim adresini, telefonu ile mutlaka e-mail adresi ve ORC kimlik numarasını (ORCID) çalışmasının başına ekleyeceği üst kapak sayfası ile birlikte bildirmelidir. Makaleyi gönderen yazarın ismini ve ORC kimlik numarasını (ORCID) yazmaması/unutması durumunda makalesi yayımlanmayacaktır. Makale, A4 boyutunda birinde yazara ilişkin

bilgileri içeren kapak sayfası bulunan, diğerinde bulunmayan iki nüsha halinde gönderilir. Yazı, ana metinde 1,5 satır aralığı ile 12 punto; dipnotlarda tek satır aralığı ile 10 punto kullanılarak Times New Roman, normal stil karakterinde yazılmalı, metin iki yana yaslanmalı, sayfanın tüm kenarlarında 2,5 cm boşluk bırakılmalıdır. Başlık ve alt başlıklar dışında koyu (bold) yazı karakteri kullanılmamalıdır.

10. Dipnotlar sayfa altında gösterilir ve numaraları noktalama işaretlerinden sonra kullanılır. Dipnotta kaynak verilirken yazarın soyadı ve adının sadece baş harfleri büyük olur. Verilen kaynak kitap ise kitabın adı, kitabın basıldığı yer, basım yılı ve atıf yapılan sayfa numarası sırası ile verilir. Verilen kaynağın makale olması halinde ayrıca, makale adı çift tırnak içine alınır. Ancak makalenin yer aldığı eserin basım yeri ve tarihinin yazılması gerekmez. Verilen kaynak internet dokümanı ise makale yazarının soyadı adı, makale adı, dergi adı ve sayısı, hangi tarihte ve hangi siteden erişildiği bilgilerine sırası ile yer verilir. Tüm göndermeler yazarın soyadı yazılarak yapılır.

Kitap için örnek: Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2012, s.28.

Makale için örnek: Demir, Mehmet: “Hâkime Hukuki Sorumluluğu Nedeniyle Açılan Tazminat Davası”, (AÜEHFD, C.VII, S. 2003/3-4, s.805-861), s.826.

İnternette alınmış doküman için örnek: Albayrak, Hakan: Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2015/4(64), 11.03.2016 tarihinde <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2071/21478.pdf> adresinden erişildi.

Gönderme örnek: Yılmaz, s.20.

11. Makale sonunda “kaynakça” bulunmalıdır. Kaynakça; metin içindeki ilk (tam) atıflar, “yazarın soyadı, adı” şeklindeki alfabetik düzene uyularak düzenlenir.

Örneğin: Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2012.

Demir, Mehmet: “Hâkime Hukuki Sorumluluğu Nedeniyle Açılan Tazminat Davası”, (AÜEHFD, C.VII, S. 2003/3-4, s.805-861).

12. Makalede “anlatım planı”na veya “içindekiler”e yer verilmez.

13. Makalede yer alan kısaltmalara ilişkin cetvel metnin sonunda yer almalıdır.

14. Makale yayımlanmak üzere **dergi@yargitay.gov.tr** adresine e-posta ile gönderilir.

15. Yazarların dergiye gönderdikleri yazılarının denetimini yapmış oldukları ve bu haliyle “basıla” verdikleri kabul edilir. Bilimsellik ölçütlerine uyulmadığı ve olağanın üzerinde yazım yanlışlarının tespit edildiği yazılar, Yayın Kurulu tarafından geri çevrilir. Makale, Yargıtay Dergisi yayın ilkelerine uygun değilse reddedilir. Reddedilen yazılar yazarına iade edilmez. Yayın Kurulunun izni olmadıkça hakemlik sürecine başlandıktan sonra makale geri çekilemez, başka yerde yayınlanamaz.

16. “Kör hakemlik” sistemi uyarınca, kapak sayfası olmayan makale nüshası hakemlere gönderilir. Yazara yazının hangi hakeme gönderildiği konusunda bilgi verilmez. Yazının yayımlanması hakemler tarafından uygun bulunmadığı takdirde durum yazara bildirilir. Hakem raporları esaslı düzeltme içeriyorsa; rapor, hakem adı belirtilmeksizin yazara gönderilir. Yazar, sadece belirtilen düzeltmeler çerçevesinde değişiklikler yapabilir. Bu düzeltmeler yazar tarafından kabul edilip, işlenmesi ve hakemler tarafından uygun görülmesi koşuluyla makale yayımlanır. Hakemlerin raporlarının olumsuz olması durumunda tekrar bir hakem incelemesi yapılmaz.

17. Yazarlara ve hakemlere 23 Ocak 2007 tarih ve 26412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde telif ve hakem ücreti ödenir. Yazılar yayımlanmak üzere kabul edildiği takdirde, elektronik ortamda tam metin olarak yayımlamak da dahil olmak üzere tüm yayın hakları Yargıtay Dergisi’ne aittir. Yazarlar telif haklarını Yargıtay Dergisi’ne devretmiş sayılır. Elektronik yayım için ayrıca telif ücreti ödenmez.

18. Yayımlanan makalenin yazarına üç adet, hakemlere birer adet dergi gönderilir.

19. Dergide çeviri eserlere, kitap ve karar incelemelerine, mevzuat değerlendirmeleri ile bilgilendirici notlara da yer verilir. Bu tür yazılar hakeme gönderilmeyip, Yayın Kurulu kararı ile yayımlanır.

20. Makalenin yayımlanması için en az iki hakemin kabulü, hakem raporları arasında çelişki olması halinde editörün görüşü doğrultusunda veya üçüncü bir hakem raporu alındıktan sonra Yayın Kurulu'nun onayı gerekir.

21. Makale geliş tarihine göre kayıt altına alınarak, sıra numarası verilir.

22. Dergiye yayınlanmak üzere makale gönderen yazar yukarıdaki yayın ilkelerini kabul etmiş sayılır.

JOURNAL OF THE COURT OF CASSATION (JCoC) EDITORIAL PRINCIPLES

1. Published since 1975, the Journal of the Court of Cassation (JCoC) is a quarterly “peer-reviewed” periodical issued in January, April, July and October.

2. JCoC includes peer-reviewed and non-peer-reviewed articles. Manuscripts designated for publication through peer-review shall be indicated as such in the Journal. The Editorial Board shall decide whether a non-peer-reviewed article will be published or not.

3. JCoC’s purpose is to publish scientific works on law.

4. Manuscripts must be original, not have been published or submitted for publication elsewhere.

5. Author(s) shall have all liabilities arising from the published article.

6. The manuscript shall be typed in Microsoft Word software.

7. The manuscript must not be too short for a scientific study or too long to exceed the limits of the article format.

8. While JCoC’s publication language is essentially Turkish, it shall accommodate articles in foreign languages as well. The article, whether in Turkish or in any foreign language, must have a “title” not exceeding 13 words, an “abstract” of 150 to 350 words, and 5 to 8 “keywords”. The title, abstract and keywords of the article shall be included in the manuscript in Turkish and English together. Such information shall be inserted in the beginning of the article in the said order, and submitted in Turkish or in English along with the manuscript by the author(s).

9. The author must indicate his/her full name, title, affiliated organization, contact address and telephone, and absolutely, e-mail address and ORCID ID number in the top cover page added to the beginning of the manuscript. The article will not be published if s/he forget/does not write the name of the author and the ORCID ID number. The manuscript shall be submitted in two copies each in A4 size paper, one having the cover page with author information, the

other with no author information. The manuscript shall be typed in normal style, justified, Times New Roman 12 font size with 1.5 line spacing in the main text, and 10 font size, single spaced in the footnotes; page margins 2,5 cm all around. Bold font should not be used except in the title and subtitles.

10. Footnotes shall be placed at page bottom, and marking numbers inserted after punctuation marks in the text. When providing references in the footnote, only the initial letters of the author's last name and given names shall be capitalized. Where a book is referenced, the referencing shall include the title, place of print, year of print and referred page of the book in the order herein. Where an article is referenced, the title of the article shall be quoted in double-quotation marks. However, it is not necessary to include the place of print and the date of the work in which the article appeared. Where the reference source is from the Internet, the following information shall be furnished in the following order: last name and given names of the author, article title, Journal title and issue, date of access and website address. All citations shall mention the author's last name.

Example of book reference: Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2012, p.28.

Example of article reference: Demir, Mehmet: "Hâkime Hukuki Sorumluluğu Nedeniyle Açılan Tazminat Davası", (AÜEHFD, Vol VII, No 2003/3-4, p.805-861), p.826.

Example of Internet reference: Albayrak, Hakan: Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, No 2015/4(64), accessed on 11.03.2016 at <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2071/21478.pdf>.

Example of citation: Yılmaz, p.20.

11. The manuscript should have a "references section" at the end. It is organized with respect to the alphabetical order of "author's surname, first name".

For example: Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2012.

Demir, Mehmet: “Hâkime Hukuki Sorumluluğu Nedeniyle Açılan Tazminat Davası”, (AÜEHFD, Vol VII, No 2003/3-4, p.805-861).

12. “Contents” and “narrative plan” are not included in the article.

13. The “Abbreviations Chart” should be placed at the end of the text.

14. The manuscript submitted for publication shall be communicated by e-mail to: **dergi@yargitay.gov.tr**

15. It shall be assumed that the manuscripts submitted by authors to the Journal have been checked and submitted “for print as is”. Manuscripts that are identified as non-conforming to the scientific criteria and having more spelling errors than usual shall be returned by the Editorial Board. Where the manuscript fails to comply with the editorial principles of the Journal of the Court of Cassation, it shall be rejected. Rejected manuscripts shall not be returned to the author. Unless it is allowed by the Editorial Board, the article cannot be withdrawn and published elsewhere after the refereeing process has started.

16. Pursuant to the “double blind peer review” system; the copy of the manuscript without the cover page shall be communicated to the reviewers. No information on reviewers shall be furnished to the author. Where the reviewers do not approve the manuscript for publication, this shall be notified to the author. Where the reviewers’ report calls for major revision(s), such report shall be communicated to the author without indicating the identity of reviewers. The author may make changes only in the context of the requested corrections. The manuscript shall be published provided that such corrections be accepted, inserted by the author and approved by the reviewers. Where the reviewers’ report is negative, no further review shall be undertaken.

17. Authors and reviewers shall be paid copyright fees and reviewing fees respectively on the basis of the “Regulation on Copyright and Processing Fees Payable by Public Entities” published in the Official Gazette of 23 January 2007 issue 26412. Where the manuscripts are accepted for publication, all publication rights shall be

owned by the Journal of the Court of Cassation including full-text publication in electronic media. Authors shall be considered to have transferred their copyright to the Journal. No further royalties shall be paid for electronic publication.

18. Three copies of the Journal that contains the published article shall be sent to the author, and one each to the reviewers.

19. The Journal includes translated works, book and decision reviews, informative notes on legislative reviews as well. Such works shall not be directed to reviewers; they will be published by a decision of the Editorial Board.

20. The manuscript requires approval by at least two reviewers for publication; where the reviewers' reports fail to concur, the approval of the Editorial Board shall be required upon the Editor's opinion or after obtaining a third reviewer's report.

21. Manuscripts shall be recorded and numbered in the order of receipt.

22. Authors who submit manuscripts to the Journal for publication shall be deemed to have agreed to the editorial principles herein.

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Mehmet AKARCA

Önsöz..... 795

HAKEMLİ MAKALELER PEER REVIEWED ARTICLES

Prof. Dr. Erdal YERDELEN

Ceza Muhakemesinde Soruşturmanın Başlaması
(Soruşturma Ne Zaman Başlar? Soruşturmayı Kim
Başlatır?)

*The Initiation Of An Investigation In Criminal Procedure
(When Does The Investigation Initiate? Who Initiates The
Investigation?)* 797-826

Yurdağül KOCA

Prof. Dr. Seldağ GÜNEŞ PESCHKE

Dijital Hizmetler Yasası ve Dijital Piyasalar Yasası
Kapsamında Çevrim İçi Davranışsal Reklamcılık
Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

*Evaluation Of Online Behavioral Advertising Activities
Under The Digital Services Act And The Digital Markets Act* 827-864

Dr. Harun MERT

Yargıtay İçtihatlarına Göre Uyuşturucu Madde Suçlarına
İlişkin Mahkeme Kararlarında Gerekçe

*Justification Of Court Decisions In Relation To Narcotic
Drug Offences In Accordance With The Case Law Of
Yargıtay*..... 865-914

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Dr. Araş. Gör. Ayşe Ece ACAR

Borçlunun Mal Beyanında Bulunma Zorunluluğu ve
Uyap Üzerinden Borçlunun Malvarlığının Sorgulanması
Bakımından Kripto Varlıklar

*Crypto Assets In Terms Of The Debtor's Obligation To
Declare Their Property And The Examination Of The
Debtor's Assets Through The National Judiciary Informatics
System.....* 915-942

Dr. Sefa ER

Sermaye Piyasası Hukukunda Kaldıraçlı Alım Satım
(Forex) Sözleşmesine Genel Bir Bakış

An Overview Of Forex Contracting In Capital Market Law..... 943-1010

Dr. Öğr. Üyesi Elif Beyza AKKANAT ÖZTÜRK

İrtifak Sözleşmelerinin Üçüncü Kişilere Etkisi ve
“Doğal Aleniyet” Kavramı

*The Effect Of Easement Agreements On Third Parties And
“Natural Publicity” Concept.....* 1011-1040

Dr. Mahcemal SEYHAN

Vergiler Aracılığıyla Çalışma Hakkı ve
Teşebbüs Özgürlüğüne Müdahalenin Kanunilik ve
Ölçülülük İlkeleri Bakımından Değerlendirilmesi:
Bir Anayasa Mahkemesi Kararı Örneği

*An Evaluation On The Interference With The Right To Work
And Freedom Of Enterprise Through Taxes In Terms Of
Legality And Proportionality Principles:
An Example Of A Constitutional Court Decision.....* 1041-1068

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Alper Yükselen BİKİRLİ

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Etkin Pişmanlık

Effective Repentance In The Anti-Smuggling Law 1069-1090

Alper KÜÇÜKAY

Burcu KÜÇÜKAY

Tıp Ceza Hukuku Bağlamında Sağlık Çalışanlarına
Uygulanan Şiddet

*Violence Against Healthcare Professionals
In The Context Of Medicine Criminal Law*..... 1091-1120

Feriha KURU

Tüketici Mahkemelerinde Özel Dava Şartı
Zorunlu Arabuluculuk Konusuna Bazı Dava
Türleri Açısından Bakış

*Special Action Condition Mandatory Mediation In Consumer
Courts At A Look At Some Types Of Cases*..... 1121-1166

Dicle Gözde KOÇYİĞİT

Yüz Tanıma Teknolojilerinin Temel Hak ve
Özgürlükler Bağlamında Değerlendirilmesi

*Analysing Facial Recognition Technologies In The Context
Of Fundamental Rights And Freedoms*..... 1167-1204

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Av. Gökçe ALBAYRAK

Yapay Zekânın Fikri Hak Sahipliği İle Telif Hakkı İhlalleri

Intellectual Property Rights And Copyright

Infringements Of Artificial Intelligence..... 1205-1268

HAKEMSİZ MAKALELER

ARTICLES

Eyup YEŞİL

Maddi Vakıanın İspatında Vicdani Kanaat

Conscientious Conviction Of Providing Material Fact..... 1269-1374

Hikmet KANIK

Kiracıdan Kaynaklanan Sebeplerle Konut ve Çatılı İşyeri
Kira Sözleşmesinin Dava Yoluyla Sona Ermesi

*Termination Of The Residential And Roofed Workplace Lease
Agreement Through Litigation Due To Reasons Arising From*

The Tenant..... 1375-1430

Halil ÖZDEMİR

Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Sağlık Hizmet
Bedelleri Nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumunun Rücu
Alacağı

*Right To Recourse Of Social Security Institution Due To
Health Service Expenses Within The Scope Of The General*

Health Insurance 1431-1502

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Osman ATALAY

İstinaftan Sonra Temyiz İncelemesi

Appeal Review After Regional Appellate Courts 1503-1558

Ümit İlker ÖZCAN

(Şahsî Haktan Kaynaklanan) İnanç Sözleşmesine Dayalı
Tapu İptali ve Tescil Davası'nın (Actio Fiduciae) Yargıtay
Kararları Doğrultusunda Değerlendirilmesi

*An Analysis On Deed Cancellation And Registration
(Actio Fiduciae) Based On A Fiduciary Agreement
(Arising From A Personal Right) In Line With The Decisions
Of The Court Of Cassation*..... 1559-1598

Güner DURMUŞ

Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde İş Kazası ve Meslek
Hastalığından Kaynaklı Maddi Tazminat Hesabı İlkeleri

*Within The Framework Of The Case Law Of The Supreme
Court Of Appeals Caused By Work Accidents And
Occupational Diseases Pecuniary Compensation Account
Principles* 1599-1628

YARGITAY DERGİSİ ÖZEL SAYI ÖNSÖZ

Uluslararası belgelerde, toplumun adalete ilişkin ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması konusunda yüksek mahkemelerin açıklık ve duyarlılık göstermelerinin önemi vurgulanmıştır. Yüksek mahkemeler en ileri adalet standartlarını uygulamalı, liderlik ve eğitici olma rolleri gereği adalet politikalarına katkı sağlayarak gerektiğinde yol gösterici olmalıdır.

Yargıtay'ın hukukun ülkede eşit şekilde uygulanmasını sağlama görevi, hukuki denetim yapmasının yanında bu konuda eğitici bir rolü olduğunu da gösterir. Bu yönüyle Yargıtay Dergisi'nin, öğreti görüşleri ile yargı uygulaması arasındaki etkileşimin artırılması, bilimsel görüşlerin mahkeme kararlarında daha çok yer alması ve bu suretle içtihat kalitesinin daha da yükseltilmesi bakımından önemli bir işlevi vardır.

Hukuk; yasama, yargı ve öğretinin meydana getirdiği bir eser olup, iyi işleyen bir hukuk sistemi için yasama ve yargı ne kadar önemli ise doktrin de o kadar önemlidir. Özellikle zengin içerikli ve kaliteli bilimsel görüşler ile yargı uygulamasının uyumu iyi işleyen bir hukuk sisteminin olmazsa olmaz koşuludur.

1975 yılından itibaren yayın hayatını kesintisiz olarak sürdüren ve 48'inci yılını kutlayan Yargıtay Dergisi, 2016 yılından itibaren "hakemli" olarak yayınlanmaktadır. Yargıtay Dergisi'nin bu Özel Sayısı ile Cumhuriyetimizin 100'üncü yıl coşkusuyla okurlarımızla paylaşmanın heyecanını ve gururunu yaşıyoruz.

Cumhuriyetimizi kuran ve bizlere emanet eden ulu önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman silah arkadaşlarını rahmet, minnet ve şükranla anıyoruz. İkinci yüzyılına giren devletimizi kuran ve ayakta tutan temel değerlerimizin gelecek nesiller tarafından da aynı kararlılıkla muhafaza edileceğine ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilelebet yaşayacağına yürekten inanıyoruz.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına ithaf edilen bu Özel Sayıda bizlere destek olan çok kıymetli yazarlarımıza, hakemlerimize ve danışma kurulu üyelerimize teşekkür ederim.

Mehmet Akarca
Yargıtay Başkanı

**CEZA MUHALEMESİNDE SORUŞTURMANIN BAŞLAMASI
(SORUŞTURMA NE ZAMAN BAŞLAR?
SORUŞTURMAYI KİM BAŞLATIR?)**

***THE INITIATION OF AN INVESTIGATION
IN CRIMINAL PROCEDURE
(WHEN DOES THE INVESTIGATION INITIATE?
WHO INITIATES THE INVESTIGATION?)***

Prof. Dr. Erdal YERDELEN*

ÖZ

Ceza muhakemesinde soruşturmanın başlaması, Cumhuriyet savcısının, adli kolluğun görev ve yetkilerinin başlaması, kişinin şüpheli sıfatını kazanması, şüpheli hakkında belirli koruma tedbirleri uygulanması bakımından önemlidir. Soruşturmanın başlama anı, etkin pişmanlığın ne zaman gerçekleştiğinin tespiti açısından da önem taşımaktadır. Soruşturma başlama anını tespit, soruşturmayı başlatmaya yetkili makamların kimler olduğuyula doğrudan ilgilidir. Bu nedenle öncelikle soruşturmayı başlatmaya yetkili makamlar belirlenecek sonra soruşturmanın hangi anda başladığı ortaya konulacaktır. Ceza muhakemesinde soruşturmanın suç işlendiği izleniminin edinilmesiyle başlayacağı bilinmektedir. Ancak bu izlenimin ne zaman oluştuğu, bu izlenimin hangi makamda oluşması ile soruşturmanın başlayacağı konusu tartışmalıdır. Ayrıca bir suçun ilgili makam veya memur tarafından haber alınması, o olayla ilgili ilk işlemin yapılması, olayın kolluk veya Cumhuriyet başsavcılığı kayıtlarına işlenmesi (olay veya soruşturma numarası verilmesi) durumlarından hangisinde soruşturmanın

Makalenin Geliş Tarihi : 03.05.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

e-mail: erdal.yerdelen@asbu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8796-2186>

başlamış sayılacağı tartışma konusudur. Soruşturma makam ve memurlarının suçtan haberdar olma halleri, bazı suçların soruşturmalarının ayrı usullere tabi olması; soruşturmanın ne zaman başladığını belirlemede diğer güçlükleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada soruşturma başlatılmasının izne, talebe, müracaata, mütalaaya bağlı olduğu istisna durumlar inceleme dışında bırakılmıştır. Esasen adli kolluğun soruşturma başlatma yetkisi irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Başlangıç şüphesi, Soruşturma başlatma yetkisi, Soruşturmaya başlama anı.

ABSTRACT

The beginning of an investigation in criminal procedure is crucial in terms of starting the duties and powers of the public prosecutor and the judicial police, for a person to be considered as a suspect and applying certain security measures to the suspect. The starting moment of the investigation is also important in terms of determining when effective repentance occurs. Determining the starting moment of the investigation is directly related to who the authorities are to initiate the investigation. For this reason, firstly, the competent authorities that have the power to initiate the investigation will be determined, and then the starting moment of the investigation will be explained. It is known that the investigation in criminal procedure starts with the impression that a crime has been committed. However, it is debatable when and in which office this impression was formed to initiate the investigation. Moreover, it is a matter of debate whether the investigation will be deemed to have started when an act of a crime is heard by the relevant authority or officer, taken the first action regarding that event, and recording the event in the records of law enforcement or the Chief Public Prosecutor's Office (given an incident or investigation number). The situations in which the investigating authorities and officers are aware of the crime, and the separate procedures that the investigations of some crimes are subject to, create other difficulties in determining when the investigation begins. In this study, exceptional cases in which the initiation of an investigation is dependent on the permis-

sion, request, application, and opinion of the experts are excluded from the scope of the study. Essentially, the authority of the judicial police to initiate an investigation has been examined.

Keywords: Initial Doubt, Authority to initiate an investigation, Starting moment of an investigation.

I. Soruşturmanın Başlama Şartı: “Suç İşlendiği İzlenimini Veren Halin Öğrenilmesi”

Ceza Muhakemesi Kanunu m. 160’a göre; “Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.” Cumhuriyet başsavcılığının bir suçun işlendiğine dair izlenim edinmesi halinde soruşturma başlamaktadır¹. Bu şüphenin tahmine değil, olaylara dayanması gerekir². Suç haberinin ciddiyetini takdir yetkisi, olaya dayanıp dayanmamasının değerlendirilmesi olarak anlaşılmalıdır. Ceza soruşturmasının başlaması için öncelikle bir suçun işlendiğine dair izlenim edinilmesi gerekir. Bir makamın, bir suçun işlendiğine dair izlenim edinebilmesi için öncelikle öyle bir izlenime ilişkin bilgisi olmalıdır. Başka bir ifadeyle böyle bir durumdan haberdar olmalıdır. Suçtan haberdar olma yöntemleri; CMK m. 158’de ihbar veya şikâyet olarak belirlenmiştir³. Suçların işlendiğinden bilgi edinmenin diğer başlıca yolları; araştırma yaparak kendiliğinden öğrenme, gizli haber verme, suç duyurusu raporu, şüpheli ölüm, medyanın suç haberi, ta-

1 Centel, Nur/Zafer, Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul 2022, s.??

2 *Kanaatimizce*; Cumhuriyet savcısı tahmin üzerine şüphe duyduğunu ve takdir yetkisi olduğunu söyleyerek “suç işlendiği izlenimi edindim, soruşturma başlatıyorum” diyemez bunun için belli olayların olması gerekir. Başka bir ifadeyle Cumhuriyet savcısının soruşturma başlatmada hangi olayları esas aldığı orta-ya koyması gerekir. Bu, soruşturmaya başlamasının gerekçesini oluşturur.

3 Soyaslan, Doğan: Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 2018, s. 258.

**DİJİTAL HİZMETLER YASASI VE
DİJİTAL PİYASALAR YASASI KAPSAMINDA
ÇEVİRİM İÇİ DAVRANIŞSAL REKLAMCILIK
FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

***EVALUATION OF ONLINE BEHAVIORAL ADVERTISING
ACTIVITIES UNDER THE DIGITAL SERVICES ACT AND
THE DIGITAL MARKETS ACT***

Yurdagül KOCA*

Prof. Dr. Seldağ GÜNEŞ PESCHKE**

ÖZ

İnternet kullanıcılarının çevrim içi ortamda izlenebilmesi amacıyla her geçen gün yeni izleme teknolojileri geliştirilmektedir. Bu durum çevrim içi davranışsal reklamcılık faaliyetlerinin gelişmesini sağlarken kullanıcıların çevrim içi ortamındaki mahremiyetini azaltıcı yönde etkide bulunmaktadır. Söz konusu gelişmeler kullanıcıların çevrim içi ortamdaki mahremiyetinin korunmasına yönelik olarak halihazırda var olan hukuki düzenlemelerin yenilenmesini veya doğrudan ilgili alanı regüle etmeye yönelik olarak yeni hukuki düzenlemelerin yürürlüğe konulmasını gerekli kılmıştır.

Bu çalışma kapsamında öncelikle çevrim içi davranışsal reklamcılık faaliyetinin tanımı ve türleri, söz konusu faaliyette yer alan temel

Makalenin Geliş Tarihi : 18.05.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Verileri Koruma Uzman Yardımcısı,
e-mail: yurdagulkocaa@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5652-7368>

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Karşılaştırmalı Hukuk
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi,
e-mail: speschke@ybu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3679-6525>

aktörler, kullanıcının çevrim içi ortamda izlenmesi, kullanıcının profil-
lenmesi ve hedeflenmesi şeklinde sınıflandırılan çevrim içi davranışsal
reklamcılık süreçleri, çevrim içi davranışsal reklamcılıkta hedefleme ve
hedefleme için veri elde etme yöntemlerinden HTTP çerezleri, Javasc-
ript dosyaları, süperçerezler, tarayıcı parmak izleri, konum izleme ve
derin paket analizi incelenmiş ve Avrupa Komisyonunun 06.05.2015
tarihinde yayımladığı Dijital Tek Pazar Stratejisi'nin üçüncü regülasyon
süreci çerçevesinde hazırlanan ve yürürlüğe konulan Dijital Hizmetler
Yasası ve Dijital Piyasalar Yasası çevrim içi davranışsal reklamcılık
faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevrim İçi Davranışsal Reklamcılık, Dijital Hizmetler Yasası, Dijital Piyasalar Yasası.

ABSTRACT

Every day, new tracking technologies are being developed with the aim of monitoring internet users in the online environment. While this situation enables the advancement of online behavioural advertising activities, it also can infringe users' privacy in the online realm. As a result of these developments, it has become necessary to renew the existing legal regulations concerning the protection of users' online privacy or to introduce new legal regulations specifically targeting the relevant field.

Within the scope of this study, firstly, the definition and types of online behavioural advertising activities, the key actors involved in such activities, the processes of tracking, profiling, and targeting users in the online environment are examined under online behavioural advertising, and the methods of obtaining data for targeting in online behavioural advertising, such as HTTP cookies, JavaScript files, super cookies, browser fingerprints, location tracking, and deep packet analysis. Finally, the Digital Services Act and the Digital Markets Act, prepared and enacted within the framework of the third regulatory process of the Digital Single Market Strategy published by the European Commission on 06.05.2015, have been evaluated in the context of online behavioural advertising activities.

Keywords: Online Behavioural Advertising, Digital Services Act, Digital Markets Act.

**YARGITAY İÇTİHAATLARINA GÖRE UYUŞTURUCU
MADDE SUÇLARINA İLİŞKİN MAHKEME
KARARLARINDA GEREKÇE**

***JUSTIFICATION OF COURT DECISIONS IN RELATION TO
NARCOTIC DRUG OFFENCES IN ACCORDANCE
WITH THE CASE LAW OF YARGITAY***

Dr. Harun MERT*

ÖZ

Gerekçe; yargı kararları açısından, mahkeme karar ve hükümlerinde dayanak kanuni ve maddi sebeplerin gösterilmesi anlamına gelmektedir. Türkiye’de geçerli ulusal ve uluslararası mevzuat uyarınca, gerekçeli karar; mahkemeler açısından bir yükümlülük, davanın tarafları açısından ise bir hak teşkil etmektedir.

Anayasa’nın 141. maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 34. maddesinde, mahkemelerin her türlü kararlarının gerekçeli olarak yazılacağı hüküm altına alınmıştır. CMK’nın 230. maddesinde, hükmün gerekçesinde gösterilmesi gereken hususlar belirtilmiş; 289. maddesinde ise, hükmün 230. madde gereğince gerekçeyi içermemesi temyiz incelemesi bakımından hukuka kesin aykırılık hâlleri arasında sayılmıştır.

Anayasa’da ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde gerekçeli karar hakkı açıkça yer almamaktadır. Ancak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; mahkeme kararlarında gerekçelerin yeterince açıklanmasını Sözleşmenin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının

Makalenin Geliş Tarihi : 03.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 10. Ceza Dairesi Üyesi,
e-mail: harunmert@yargitay.gov.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4136-9336>

bir unsur olarak tanımaktadır. Anayasa Mahkemesi de, aynı yaklaşımı benimsemekte ve Anayasa'nın 36. maddesiyle ilgili kararlarında, yargı kararlarının gerekçeli olması gerektiğine işaret etmektedir.

İlgili mevzuat uyarınca, Yargıtay; ilk derece ve bölge adliye mahkemelerinin kararlarına yönelik yapmış olduğu temyiz incelemesinde, hüküm ve kararları gerekçeleri yönünden de denetlemektedir. Çalışmada, Yargıtay'ın uyuşturucu madde suçlarına bakmakla görevli dairelerinin gerekçe konusundaki yerleşik kararları incelenecektir. Bu kapsamda, özellikle bozma kararlarında işaret edilen noktalar ele alınmak suretiyle; Yüksek Mahkemenin, hüküm ve kararlarda yasal ve yeterli gerekçe gösterilmesi hususunda ortaya koyduğu ölçütler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gerekçe, gerekçeli karar, hüküm, mahkûmiyet kararı, temyiz incelemesi, Yargıtay kararı, uyuşturucu madde suçları.

ABSTRACT

In terms of judicial decisions, justification amounts to showing the legal and factual reasons which the court decisions and judgments are based on. According to the national and international legislation valid in Türkiye, reasoned decision is an obligation in terms of the courts and a right for the parties of a case.

Article 141 of the Constitution and Article 34 of the Criminal Procedure Code (Law no. 5271-CPC) ensure that all kinds of court decisions shall be written with a justification. In Article 230 of the CPC, issues to be shown in the reasons for a judgment are specified and in Article 289, it is stated that if the judgment does not include reasons according to Article 230, this shall be considered as one of the absolute violations of the law in recognition of appellate review.

Right to a reasoned decision is not explicitly regulated in the Constitution and the European Convention on Human Rights. However, the European Court of Human Rights recognises the sufficiently exhibition of the reasons in the court decisions, as an element of the right to a

fair trial laid down in Article 6 of the Convention. The Constitutional Court also adopts the same approach and points out in its rulings regarding Article 36 that the judicial decisions shall include reasons.

Pursuant to the relevant legislation, Yargıtay examines the judgments and decisions in terms of their justifications, during the appellate review of the first instance and regional justice court decisions. In this paper, settled case law of the chambers in charge of narcotic drug offences of Yargıtay, with respect to justification will be analysed. Within this scope, by discussing the matters pointed particularly in its reversing decisions, the criteria which the High Court has revealed on the legal and sufficient justification in the court decisions will be evaluated.

Keywords: Justification, reasoned decision, judgment, verdict of conviction, appellate review, decision of Yargıtay, narcotic drug offences.

GİRİŞ

Sözlükte, “*gerekirici sebep, neden, esbab-ı mucibe*” anlamlarına gelen “*gerekçe*” kavramı, mevzuatımızda tanımlanmış olmamakla birlikte; yargı kararları açısından, “*mahkeme karar ve hükümlerinde dayanak kanuni ve maddi sebeplerin gösterilmesi*” anlamında kullanılmaktadır. Buna göre gerekçe; karar veya hükmün hangi sebebe dayanarak tesis edildiğinin, mantığa, hukuka ve delillere uygun, yeterli, anlaşılır ve ikna edici biçimde açıklanmasını ifade eder.¹ Ulaşılan neticenin hukuki dayanaklarını bu suretle açıklayan kararlara da “*gerekçeli karar*” denir.

Gerekçe, yargı kararlarında keyfiliği önlemenin en etkili araçlarından biri olduğu gibi, tarafların verilen karara karşı kanun yollarını kullanabilmeleri için de büyük önem taşımaktadır. Zira kararın hangi gerekçelerle verildiği bilinmeden, kanun yollarına etkili biçimde başvurulması

1 Gökçen, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, M.Emin/Çakır, Kerim: Ceza Muhakemesi Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2020, s. 609-610.

**BORÇLUNUN MAL BEYANINDA BULUNMA
ZORUNLULUĞU VE UYAP ÜZERİNDEN
BORÇLUNUN MALVARLIĞININ SORGULANMASI
BAKIMINDAN KRIPTO VARLIKLAR**

***CRYPTO ASSETS IN TERMS OF THE DEBTOR'S OBLIGATION
TO DECLARE THEIR PROPERTY AND THE
EXAMINATION OF THE DEBTOR'S ASSETS THROUGH THE
NATIONAL JUDICIARY INFORMATICS SYSTEM***

Dr. Araş. Gör. Ayşe Ece ACAR*

ÖZ

İcra ve İflas Kanunu'nun 75. maddesi hükmü uyarınca, borçlunun itirazının iptaline veya kesin kaldırılmasına karar verilmesi durumunda, ilgili kararın kendisine tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında bulunma zorunluluğu bulunmaktadır. Borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğu kapsamına borçlunun malları, hakları, her türlü kazanç ve gelirleri girdiğinden, kripto varlıklar da borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğu kapsamında bildirmek zorunda olduğu unsurlardandır. Kripto varlıklara örnek olarak kripto paralar, sabit değerli kripto varlıklar ve token türleri (NFT'ler, ödeme tokenları, hizmet tokenları vb.) verilebilir. Borçlunun kripto varlıklarından borcuna yetecek kadarını bildirmesi yeterlidir. Mal, Hak veya Alacağın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi Üzerinden Sorgulanması Hakkında Yönetmelik m. 16 uyarınca UYAP entegrasyonu sağlanması hâlinde kripto varlık hizmet sağlayıcıların veri tabanında da sorgulama işlemi yapılması mümkün

Makalenin Geliş Tarihi : 01.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı

e-mail: ecedelipinar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4529-5434>

olacaktır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları yedinde olmayan kripto varlıkların beyan edilip edilmediğinin tespiti ise oldukça güçtür.

Anahtar Kelimeler: Kripto para, kripto varlık, mal beyanı, malvarlığı sorgulama, ulusal yargı ağı bilişim sistemi (UYAP).

ABSTRACT

According to Article 75 of the Debt Enforcement and Bankruptcy Code, if a decision is made to cancel or definitively remove the objection of the debtor, the debtor is obliged to declare their assets within three days from the notification of the relevant decision. The obligation to declare assets includes the debtor's properties, rights, all kinds of earnings, and, therefore, cryptocurrencies are among the elements that the debtor must declare as part of their asset declaration obligation. Examples of cryptocurrencies include cryptocurrencies, stablecoin assets, and token types (NFTs, payment tokens, service tokens, etc.). It is sufficient for the debtor to declare enough cryptocurrency assets to cover their debt. If integration with the National Judiciary Informatics System is provided in accordance with Regulation Article 16 regarding the inquiry of Property, Right, or Claim through the National Judiciary Informatics System, it will be possible to query cryptocurrency service providers' databases as well. However, determining whether undeclared cryptocurrency assets exist is quite challenging for cryptocurrency service providers.

Keywords: Cryptocurrency, crypto asset, asset declaration, asset inquiry, national judiciary informatics system (UYAP).

I. Giriş

Kripto varlıkların hukukî niteliği ve etkileri üzerinde birçok tartışma bulunmaktadır. Özellikle teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler bu varlıklar hakkında hukukî alandaki belirsizlikleri de beraberinde getirmektedir. Bu belirsizlikler arasında İcra ve İflas Kanunu uyarınca borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğunun kapsamına kripto varlıkların girip girmediği de bulunmaktadır. Yine belirsiz olan bir diğer husus, 2020 yılında 7251 sayılı Kanun'la İcra ve İflas Kanunu'nda yapılan değişiklik ile geti-

**SERMAYE PİYASASI HUKUKUNDA KALDIRAÇLI
ALIM SATIM (FOREX) SÖZLEŞMESİNE GENEL BİR BAKIŞ**
*AN OVERVIEW OF FOREX CONTRACTING
IN CAPITAL MARKET LAW*

Dr. Sefa ER*

ÖZ

Kaldıraçlı alım satım (forex) piyasasının Türkiye’de ciddi bir işlem hacmine ve müşteri sayısına ulaşmış olması ve kaldıraçlı alım satım işlemlerinde kaldıraç oranı nedeniyle yüksek riskin ortaya çıkması, aracı kurumlar ile müşteriler arasındaki uyumsuzluklarda ciddi artışa neden olmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan düzenlemeler ise kaldıraçlı alım satım piyasasında var olan yüksek riskin müşteriler açısından sınırlandırılmasına ve müşteri teminatlarının saklanmasına ilişkin olarak yeknesak bir uygulamanın sağlanmasına yöneliktir. Bununla birlikte kaldıraçlı alım satım piyasasında müşteriler ile aracı kurumlar arasında ortaya çıkabilecek uyumsuzlukların çözümünün temelini, tarafların hak ve yükümlülüklerinin de belirlendiği kaldıraçlı alım satım sözleşmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla taraflar arasında ortaya çıkan uyumsuzlukların çözülebilmesi için her şeyden önce türev araç kavramı ile kaldıraçlı alım satım işlemlerinin incelenmesi ve kaldıraçlı alım satım sözleşmesinin hukuki niteliği tespit edilerek sözleşmeye uygulanacak hükümlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: forex, kaldıraç oranı, kaldıraçlı alım satım sözleşmesi, türev araç, aracı kurum.

Makalenin Geliş Tarihi : 04.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Tetkik Hakimi,
e-mail: sefaer@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5738-8224>

ABSTRACT

The fact that the forex market has reached a significant transaction volume and the number of customers in Turkey, and the emergence of high risk in leveraged trading transactions due to the leverage ratio, has led to serious increases in disputes between brokerage houses and customers. The regulations made by the Capital Markets Board are aimed at limiting the high risk in the forex market to customers and ensuring a uniform application regarding the retention of customer collaterals. However, the basis of the resolution of disputes that may arise between customers and intermediary institutions in the forex market is the forex contract, in which the rights and obligations of the parties are determined. Therefore, first of all, it is necessary to examine the concept of derivative instruments and forex transactions and to determine the legal nature of the forex contract and to determine the provisions to be applied to the contract in case of conflict.

Keywords: forex, leverage ratio, forex contract, derivatives, brokerage

GİRİŞ

Kaldıraçlı alım satım (forex) piyasası¹, genel olarak bir ülkenin parasının başka bir ülkenin parasıyla değiştirmek suretiyle ekonomik kazanç amacı güden yatırımcıların, tüm işlemlerini fiziksel bir mekân ya da merkeze ihtiyaç duymaksızın elektronik bir ortamda yaptıkları uluslararası piyasadır². Kaldıraçlı alım satım işlemleri yabancı ülke paralarının değişiminin yanında kıymetli madenler ile çeşitli araçlara

1 Kaldıraçlı alım satım işlemlerinin temelinde yabancı para çiftlerinin değişimi söz konusu olduğundan, bu işlemlerin yapıldığı piyasaya Foreign Exchange (Döviz) kelimelerinin harflerinden türetilen “Forex” ibaresi nedeniyle “forex piyasası” da denmektedir. Ayrıca bu piyasa “FX piyasası” veya “uluslararası döviz piyasası” olarak da adlandırılmaktadır. Ancak biz çalışmamızda Kurul’un adlandırması olan “kaldıraçlı alım satım işlemleri”, “kaldıraçlı alım satım piyasası” ibarelerini, sözleşme için de “kaldıraçlı alım satım sözleşmesi” ibaresini kullanacağız.

2 Karacan, Ali İhsan/ Erişir Karacan, Esra: Sermaye Piyasası Araçları, İstanbul 2021, s. 396.

**İRTİFAK SÖZLEŞMELERİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE
ETKİSİ VE “DOĞAL ALENİYET” KAVRAMI**
*THE EFFECT OF EASEMENT AGREEMENTS ON THIRD
PARTIES AND “NATURAL PUBLICITY” CONCEPT*

Dr. Öğr. Üyesi Elif Beyza AKKANAT ÖZTÜRK*

ÖZ

İrtifak sözleşmesi, bir sınırlı aynî hakkın içeriğini belirleyen eşya hukuku sözleşmesidir. İrtifak sözleşmesinin bu niteliği gereği birtakım özellikli sonuçlar gündeme gelmektedir. Eşya hukuku uyarınca sözleşme serbestisi ilkesinin anlamı ve kapsamı borçlar hukukundan oldukça farklıdır. Zira bu ilke eşya hukukunda “sınırlı sayı ve tipe bağlılık ilkesiyle” sınırlandırılmıştır. Bu çalışma kapsamında irtifak sözleşmesinde yer alan hükümlerin, sözleşmenin tarafı olmayan ve fakat sonradan irtifak hakkı sahibi olan üçüncü kişilere etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda irtifak sözleşmesindeki hükümler, nisbî ve aynî etkili olan hükümler olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

İrtifak hakkının içeriğinin belirlenmesinde tapu sicilindeki tescilin, irtifak sözleşmesinin kendisinin ve sözleşme taraflarının uygulamasının etkisi ortaya konulmuştur. Tapu sicilinde yer alan kayıt ile fiili durum (gerçek hak sahipliği yahut kullanım pratiği) arasındaki uyumsuzluğun gündeme getireceği hukuki sorunlar TMK m. 1023 hükmü çerçevesinde açıklanmıştır. Buna ek olarak İsviçre Federal Mahkemesinin “doğal aleniyet” kavramının bir irtifak hakkının içerik ve kapsamının belirlenmesindeki etkisi değerlendirilmiştir. İsviçre

Makalenin Geliş Tarihi : 05.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* İstanbul Üniversitesi, Karşılaştırmalı Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi,
e-mail: eba@istanbul.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5526-0323>

Federal Mahkemesinin söz konusu yaklaşımı değerlendirilirken hareket noktası “doğal aleniyet” kavramının üçüncü kişilerin durumuna etkisi olmuştur. İsviçre Federal Mahkemesi kararlarının yanı sıra Yargıtay uygulaması da incelemeye tâbi tutulmuştur.

Sonuç itibarıyla irtifak sözleşmelerinin kendine özgü yapısı ve üçüncü kişilere etkisi bu çalışmanın ana sorununu oluşturmaktadır. Bu çalışmayla kanunî düzen, uygulama, tapu sicilindeki kayıtlar ve yargı kararları çerçevesinde irtifak hakkının hüküm ve sonuçlarına dair sorunların tespiti ve anlaşılmasına katkıda bulunması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İrtifak sözleşmesi, iyiniyetin korunması, hakkın kötüye kullanılması, sicile güven ilkesi, doğal aleniyet.

ABSTRACT

An easement agreement constitutes a pivotal legal instrument within property law, delineating the contours of a restricted real right. This unique nature of easement agreements gives rise to specific consequential considerations. Notably, the principle of freedom of contract in property law diverges markedly from its counterpart in the law of obligations due to constraints imposed by the “principle of limited number and adherence to type.” Within the scope of this study, we scrutinize the ramifications of provisions within easement agreements on third parties who, though not initially parties to the agreement, subsequently acquire easement rights. To facilitate analysis, we classify these provisions into two categories: relative and in-kind.

Furthermore, we delve into the influence of factors such as land registry registration, the agreement itself, and the actions of contracting parties on the definition of easement rights. We address legal quandaries arising from incongruities between land registry entries and actual circumstances, guided by Article 1023 of the TCC. Additionally, we assess the impact of the Swiss Federal Court's "natural publicity" doctrine on shaping the extent and substance of easement rights. Our assessment hinges on the doctrine's effect on third-party situations. Alongside scrutinizing Swiss Federal Court decisions, we also analyse the jurisprudence of the Court of Cassation.

In sum, our study navigates the intricate terrain of easement agreements and their implications for third-party stakeholders. By investigating the interplay of legal provisions, registration processes, and judicial interpretations, we aim to contribute to a nuanced understanding of the multifaceted realm of easement rights.

Keywords: Easement agreement, protection of good faith, abuse of rights, principle of trust in land registry (publicity), natural publicity.

GİRİŞ

Mülkiyet hakkıyla ilişkisi tartışmalı olsa da irtifak hakları, irtifak sözleşmesine dayanan eşya hukuku ilişkileridir¹. TMK m. 683 hükmünde yer alan “*Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir*” ibaresinden hareketle mülkiyet hakkının hak sahibine “*kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma*” yetkilerini bahşeder². Sınırlı aynî haklar ise malikin sahip olduğu bu yetkilerden bazılarının diğerlerinden ayrılması ve ayrı bir hak konusu haline getirilmesi ile kurulur³. Böylece malik, sahip olduğu tam hak içerisinde bazı yetkileri ayırıp başkasının kullanımına tahsis etmek suretiyle kendi hakkını sınırlamakta; mülkiyet hakkının kapsamında yer alan aynî yetkileri kullanma hakkı farklı kişilere ait olmaktadır⁴.

Eşya hukuku alanında geçerli olan “*sınırlı sayı ve tipe bağlılık ilkesi*”, borçlar hukuku alanında geçerli olan sözleşme özgürlüğü ilkesini bu alanda sınırlandıran bir ilkedir⁵. Eşya hukuku alanında söz-

1 Bu tartışma için ayrıca bkz. Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe: Eşya Hukuku, 22. Baskı, İstanbul 2020, N. 2685 vd.; Sarıkaya, Murat: İrtifak Sözleşmesi, İstanbul 2023, s. 23 vd.

2 Sirmen, Lale: Eşya Hukuku, 7. Bası, Ankara 2019, s. 242; Nomer, Haluk Nami/Ergüne, M. Serkan: Eşya Hukuku, 9. Bası, İstanbul 2022, N. 586.

3 Köprülü, Bülent/Kaneti, Selim: Sınırlı Aynî Haklar, 2. Bası, İstanbul 1982-1983, s. 3; Ayrıca bkz. Sarıkaya, s. 23 vd.

4 Sirmen, s. 503 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, N. 2683 vd.

5 Sirmen, s. 34; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, N. 127.

**VERGİLER ARACILIĞIYLA ÇALIŞMA HAKKI VE
TEŞEBBÜS ÖZGÜRLÜĞÜNE MÜDAHALENİN
KANUNİLİK VE ÖLÇÜLÜLÜK İLKELERİ
BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
BİR ANAYASA MAHKEMESİ KARARI ÖRNEĞİ**
*AN EVALUATION ON THE INTERFERENCE WITH
THE RIGHT TO WORK AND FREEDOM OF ENTERPRISE
THROUGH TAXES IN TERMS OF LEGALITY AND
PROPORTIONALITY PRINCIPLES:
AN EXAMPLE OF A CONSTITUTIONAL COURT DECISION*

Dr. Mahcemal SEYHAN*

ÖZ

Vergilendirme yetkisi kullanılırken temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunulmaması gerekmektedir. Vergiler aracılığıyla başta mülkiyet ve miras hakkı, adil yargılanma hakkı, çalışma hakkı ve teşebbüs özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklere müdahale edilebilmektedir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 160/A maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'nın 2'nci, 13'üncü, 35'inci ve 49'uncu maddelerine aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi tarafından başvuru reddedilerek itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına hükmedilmiştir. Oyçokluğuyla verilen kararda, sınırlama ile temel hak ve özgürlükler arasında makul dengenin gözetildiği, kuralın ölçüsüz olmadığı ve kanunilik ilkesinin ihlal edilmediği ifade edilmektedir. Oysa ki vergi mükelleflerinin ya da sorumlularının vergi

Makalenin Geliş Tarihi : 27.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Ankara Barosuna kayıtlı avukat ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Programı mezunu,

e-mail: mahcemals@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8050-4599>

ödevlerini yerine getirmekten imtina ettiği hallerde, daha hafif yaptırımlarla bunun önüne geçilmesi mümkünken, doğrudan en ağır yaptırımların tercih edilmesi ve bundan ötürü çalışma hakkı ve teşebbüs özgürlüğüne müdahale edilmesi ölçülülük ilkesi bakımından sorun teşkil etmektedir. Öte yandan vergi mükelleflerince sahte belge düzenlediği konusunda kesin olmayan tespitlerin vergi idarelerine bırakılması ise kanunilik ilkesi bakımından sorun teşkil etmektedir. Çalışmada Anayasa Mahkemesi kararı ışığında vergiler aracılığıyla başta çalışma hakkı ve teşebbüs özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahaleler üzerinde durularak çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ölçülülük ilkesi, Kanunilik ilkesi, Vergi, Sahte belge, Çalışma hakkı

ABSTRACT

The power of taxation should be exercised without infringing upon fundamental rights and freedoms. Through taxation, fundamental rights and freedoms, including property and inheritance rights, the right to a fair trial, the right to work, and the freedom of enterprise, can be subject to interference. An application was made to the Constitutional Court, alleging that the first sentence of the second paragraph of Article 160/A of Law No. 213 on Tax Procedure is in violation of Articles 2, 13, 35, and 49 of the Constitution. The Constitutional Court rejected the application, ruling that the contested provision of the law does not contravene the Constitution. In the majority opinion, the decision states that a reasonable balance is maintained between limitation and fundamental rights and freedoms, that the rule is not disproportionate, and that the principle of legality is not violated. However, in cases where taxpayers or responsible parties refuse to fulfill their tax obligations, it would be possible to address this with lighter sanctions. Instead, opting for the most severe sanctions directly and thereby infringing upon the right to work and freedom of enterprise poses a problem in terms of the principle of proportionality. Furthermore, leaving the determination of whether taxpayers have issued false documents to tax authorities creates issues concerning the principle of legality. In this study, based on the Constitutional Court's de-

cision, interventions in fundamental rights and freedoms, especially the right to work and the freedom of enterprise through taxation, are discussed, and solution proposals are presented.

Key Words: Principle of proportionality, Principle of legality, Tax, Fake document, Right to work

GİRİŞ

Devletin kamu hizmetlerini sunmak ve kamu giderlerini karşılamak amacıyla ihtiyaç duyduğu kamu gelirlerinin başında vergiler gelmektedir. Devletin bir yandan kamu hizmetlerinin sunulması için gelir elde etmeye çalışırken bir yandan da vergiler aracılığıyla kişilerin temel hak ve özgürlüklerini göz ardı etmemesi gerekmektedir. Zira vergilendirme yetkisinin, temel hak ve özgürlüklerin özlerine dokunulmaksızın kullanılması gerektirmektedir. Ancak uygulamada bunun aksi sık sık görülebilmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 160/A maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin "...*vergi dairesinin mükellefin sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğuna ilişkin görüşü ve ilgisine göre vergi dairesi başkanı veya defterdarın onayı ile mükellefiyet kaydı terkin edilir...*" bölümü hukuk devleti ilkesi, ölçülülük ilkesi, çalışma hakkı ve teşebbüs özgürlüğüne aykırılığı kanısıyla hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatine vararak itirazı reddetmiştir.

Oyçokluğuyla verilen kararda, makul dengeden bahsedilerek sınırlamanın ölçülü olduğu açıklamaya çalışılsa da karşı oylarda bu konu hakkında sunulan gerekçeler daha kabul edilebilir niteliktedir. Kararda hukuk devleti ilkesinin gereği olan kanunilik ilkesinin ise yeterince üzerinde durulmamıştır. Zira "*vergi dairesinin mükellefin sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğuna ilişkin görüşü*" ve "*vergi dairesi başkanı veya defterdarın onayı*" ile kişilerin çalışma hakkı ve teşebbüs özgürlüğüne önemli bir sınırlama söz konusudur. Kesin olmayan/olamayan tespitlerle çalışma hakkına ve teşebbüs özgürlüğüne getirilen ağır sınırlamaların kanunilik ilkesi bakımından irdelenmesi beklenmektedir.

**KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNU'NDA
ETKİN PİŞMANLIK**
*EFFECTIVE REPENTANCE IN THE
ANTI-SMUGGLING LAW*

Alper Yükselen BİKİRLİ*

ÖZ

“Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda Etkin Pişmanlık” isimli bu makale üç konu başlığı altında toplanmıştır.

Birinci konu başlığı altında, etkin pişmanlık tanımlanmış, Türk Ceza Kanunu’nda etkin pişmanlık düzenlemeleriyle doktrindeki görüşlere yer verilmiş, yargı organlarının etkin pişmanlıkla ilgili uygulamaları anlatılmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun 5 inci maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık ayrıntılı şekilde anlatılmış, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay 7 nci Ceza Dairesinin içtihatlarına yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise Türk Ceza Kanunu’ndaki etkin pişmanlıkla ilgili düzenlemeler, doktrindeki etkin pişmanlık görüşleri ve 5607 sayılı Kanundaki etkin pişmanlık uygulamalarının karşılaştırması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkin Pişmanlık, Gümrük Kaçakçılığı, Gönüllü Vazgeçme, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Karşılaştırma

Makalenin Geliş Tarihi : 14.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 7 nci Ceza Dairesi Üyesi,
e-mail: aybikirli@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5387-9934>

ABSTRACT

This article titled "Effective Repentance in the Anti-Smuggling Law" has been gathered under three main topics.

Under the first topic, effective repentance has been defined, effective repentance regulations in the Turkish Penal Code and views in the doctrine have been given, and the practices of judicial institutions on effective repentance have been tried to be clarified.

In the second part, the effective repentance regulated in the fifth article of the Anti-Smuggling Law No. 5607 is explained in detail, and the jurisprudence of the Court of Cassation Criminal General Assembly and the 7th Penal Chamber of the Court of Cassation are given.

In the conclusion part, the regulations on effective repentance in the Turkish Penal Code, the views of effective repentance in the doctrine and the effective repentance practices in the Law No. 5607 are compared.

Keywords: Effective Repentance, Customs Smuggling, Voluntary Renunciation, Anti-Smuggling law No. 5607, Turkish Penal Code, Comparison

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 5 inci maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri oluşturmaktadır. Etkin pişmanlık kurumu üzerinde genel olarak durulacak, 5607 sayılı Kanunun 5 inci maddesindeki etkin pişmanlık ayrıntılı olarak anlatılacaktır. 14.04.2020 tarih ve 7242 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında önemli değişiklik yapıldıktan sonra uygulamada ortaya birtakım sorunlar çıkmıştır. Sorunlara çözüm önerisi açısından 7 nci Ceza Dairesinin içtihatlarına da çalışmada yer verilecektir.

I. ETKİN PİŞMANLIK

Suçun tamamlanmasından sonra failin pişmanlık duyarak suçun işlenmesinin meydana getirdiği sonuçları gidermeye yönelik davranış-

**TIP CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA SAĞLIK
ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ŞİDDET**
*VIOLENCE AGAINST HEALTHCARE PROFESSIONALS
IN THE CONTEXT OF MEDICINE CRIMINAL LAW*

Alper KÜÇÜKAY*
Burcu KÜÇÜKAY**

ÖZ

Şiddet, dünyanın hemen her yerinde çeşitli şekillerde görülmekte olan, birçok insanın hayatını kaybetmesine birçoğunun da yaralanmasına neden olan bir olgudur. Bu olgu bir yandan fiziksel ve psikolojik sorunlara neden olurken diğer yandan hukuki sonuçlar doğuran bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin dünya çapında ve toplumsal etkileri olduğu gibi sağlık hizmetleri ve sağlık çalışanları üzerinde de ciddi etkilerinin olduğu bir gerçektir. Hatta sağlık çalışanlarına karşı olan şiddetin görülme sıklığının diğer sektörlerdeki çalışanlara göre daha yüksek olduğu bilinmektedir. Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuatın, düzenlemelerin ve alınan yargı kararlarının etkisi büyüktür. Bu bağlamda, ülkemizde sağlık çalışanlarına yönelik uygulanan şiddetle ilgili olarak bir takım kanuni düzenlemeler yapılmış ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri, bu düzenlemelerin başında gelmektedir. Bunlara ek olarak başka kanun

Makalenin Geliş Tarihi : 16.08.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Psikolog, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı,
e-mail: alperk@metu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0040-8869>

** Yargıtay Tetkik Hâkimi,
e-mail: burcubarak@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0748-3530>

ve yönetmelikler de yürürlüğe konulmuştur. Şiddetin temel olarak insan sağlığına, psikolojisine ve bunun yanı sıra hukuki süreçlere de oldukça ağır yük getiren bir olgu olduğu düşünüldüğünde farklı boyutlarda geliştirilecek şiddet ve suç önleme politikaları ile mekanizmalarının faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Şiddet Türleri, Sağlık Çalışanları, Sağlık Çalışanlarına Karşı Şiddet, Tıp Ceza Hukuku

ABSTRACT

Violence is a phenomenon seen in various forms almost all over the world, causing many people to die and many to be injured. While this phenomenon causes physical and psychological problems on the one hand, it also emerges as a subject that has legal consequences. It is a fact that violence has serious effects on health services and health workers as well as having worldwide and social effects. In fact, it is known that the incidence of violence against health workers is higher than that of workers in other sectors. Legislation, regulations, and judicial decisions greatly impact combating violence against healthcare professionals. In this context, some legal regulations have been made regarding the violence against healthcare workers in our country. The relevant articles of the Health Services Basic Law no. 3359 and the Turkish Penal Code no. 5237 are at the forefront of these regulations. In addition to these, other laws and regulations have also been put into effect. Considering that violence is a phenomenon that puts a heavy burden on human health and psychology, as well as legal processes, it is considered that violence and crime prevention policies and mechanisms to be developed in different dimensions may be beneficial.

Keywords: Violence, Types of Violence, Healthcare Professionals, Violence Against Healthcare Professionals, Medicine Criminal Law

GİRİŞ

Şiddet, dünyanın hemen her yerinde çeşitli şekillerde görülmekte olan, birçok insanın hayatını kaybetmesine birçoğunun da yaralanmasına neden olan bir olgudur. Bu olgu bir yandan fiziksel ve psikolojik

**TÜKETİCİ MAHKEMELERİNDE ÖZEL DAVA
ŞARTI ZORUNLU ARABULUCULUK KONUSUNA
BAZI DAVA TÜRLERİ AÇISINDAN BAKIŞ¹**
**SPECIAL ACTION CONDITION MANDATORY
MEDIATION IN CONSUMER COURTS AT A LOOK AT
SOME TYPES OF CASES**

Feriha KURU*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı 22.07.2020 tarihinde “*Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun*” m. 73/A ile tüketici mahkemeleri için kabul edilen arabuluculuğa dair özel dava şartı kurumunun incelenmesidir. İnceleme, dava türleri üzerinden yapılmıştır. Söz konusu hüküm ile tüketici mahkemelerinde bazı davalar açısından, dava açılmadan önce arabuluculuk kurumuna başvurulması düzenlenmiştir. Özel bir dava şartı olması nedeniyle HMK’da yer almayan bu hüküm karşısında, ilgili davalarda arabulucuya başvurulmadan dava açıldığında dava, usûlden, dava şartı yokluğundan reddedilmelidir. Genel mahkemelere nazaran özel görevli bir mahkeme olan tüketici mahkemelerinde, üretici veya sağlayıcıya karşı daha zayıf konumda bulunan tüketicinin korunması hedeflenmiştir. Dolayısıyla Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da tüketicinin haklarını daha iyi koruyabilme gayesi ile

1 Bu makale, “*Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyumu*” adlı 24.05.2021- 26.05.2021 tarihleri arasında yapılan online sempozyumda sunulan bildiriden hareketle detaylandırılarak hazırlanmıştır.

Makalenin Geliş Tarihi : 31.08.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi,
e-mail: ferihakuru@uludag.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2793-2911>

getirilen bu hüküm karşısında, üretici ve tüketici bir araya gelerek anlaşma gayreti ile dava sürecine girmeden uyuşmazlıklarını nihayete erdirmeleri hedeflenmektedir. Ancak anlaşma sağlanamazsa, anlaşmamaya dair tutanak ile tüketici mahkemelerinde zorunlu arabuluculuk şartı da yerine getirilmiş olarak yargılama başlayacaktır.

Tüketicinin uyuşmazlığın ekonomik olarak zayıf tarafı olması, onun korunması ihtiyacını artırmaktadır. Bu koruma kapsamında, kanunda sayılan ve içinde yer alabileceği dava türlerindeki konumu önemlidir. Tüketici uyuşmazlıkları, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri davaları ilgilendirir. Dolayısıyla arabuluculuğun, tüketici davalarında zorunlu olarak uygulanması faydalı olacaktır. Hatta arabuluculuğun, zorunlu bir dava şartı olarak kabul edilmesi tüketiciyi koruma ilkesi amacına da uygun düşecektir.

Çalışma içerisinde tüm bu bilgiler ışığında gerekli açıklamalar yapılmış; tüketici mahkemelerinde zorunlu arabuluculuk dava şartı bazı dava türleri açısından ele alınmıştır. Konu açıklanırken, dava türleri ile ilgili kısım detaylıca açıklanmış; diğer konularda genel bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Tüketici Mahkemesi, Arabulucu, Zorunlu Arabulucu, Dava Şartı, Özel Dava Şartı.

ABSTRACT

The aim of this study is the amendment made in the Law on the Protection of the Consumer on 22.07.2020 in consumer courts. However, the examination was made specifically on the types of cases. The review was made over the types of cases. The special case condition accepted by article 73/A of the law will be examined. With the aforementioned provision, it is regulated to apply to the mediation institution before filing a lawsuit in terms of some cases in consumer courts. Against this provision, which is not included in the Code of Civil Procedure due to the fact that it is a special lawsuit, the lawsuit should be rejected if a lawsuit is filed without resorting to a mediator in the relevant lawsuits. In consumer courts, which are special courts compared to general courts, it is aimed to protect the consumer who is in a weaker position against the manufacturer

or supplier. In this context, in the face of this provision “ in the Law on the Protection of the Consumer”, which was introduced with the aim of better protecting the rights of the consumer, the producer and the consumer will come together and resolve their disputes with an effort to reach an agreement. However, if an agreement cannot be reached, the proceedings will begin with the minutes of not agreeing and the compulsory mediation requirement in consumer courts being fulfilled.

The fact that the consumer is the weak side of the dispute increases the need for its protection. Within the scope of this protection, its position in the types of cases listed in the law and in which it can be involved is important. Consumer disputes concern cases on which the parties can dispose freely. Therefore, mandatory application of mediation in consumer cases would be beneficial. In fact, the acceptance of mediation as a mandatory litigation condition would also comply with the purpose of the principle of consumer protection.

In the light of all this information, necessary explanations were made in the study; The compulsory mediation litigation requirement in consumer courts has been discussed in terms of some types of cases. While explaining the subject, the part about the types of cases was explained in detail; General information on other subjects is given.

Keywords: Consumer, Consumer Court, Mediator, Mandatory Mediator, Condition of Litigation, Special Litigation Condition.

GİRİŞ

Tüketici kavramı ve tüketicinin korunması gerekliliği, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de zamanla tartışılmaya başlanmış ve sosyal hukuk devletinin bir parçası olarak 1982 Anayasası ile hukukumuzda güvence altına alınmıştır. Gümrük Birliği ile Avrupa Birliğine dahil olmaya çalışmanın bir sonucu olarak, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Ardından 4077 sayılı “ *Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun*”² ve ona bağlı ilgili yasal düzenlemele-

2 RG. 23.02.1995 T., Sayı: 22221.

**YÜZ TANIMA TEKNOLOJİLERİNİN
TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

***ANALYSING FACIAL RECOGNITION
TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF
FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS***

Dicle Gözde KOÇYİĞİT*

ÖZ

Yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişmesi ve yaygınlaşması, heyecanla birlikte pek çok etik, sosyolojik, ekonomik ve hukuksal tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Zira bu teknolojiler bir anda hayatın bütün alanlarında kendilerini göstermeye başladılar. Bu teknolojiler tasarlanırken çoğu zaman hukuki etkileri planlanmamakta veya öngörülmemektedir. Bir başka açıdan baktığımızda ise hukuki altyapı hazırlanmadan yeni teknolojiler uygulamaya konulmakta ve yarattığı sorunlar daha çetrefilli hale dönüşmektedir. Yüz tanıma sistemleri yapay zekâ tabanlı teknolojiler içinde en tartışmalı olanlardan biridir. Fotoğraf, kamera görüntüsü veya eş zamanlı video üzerinden kişilerin kimliğini tespit etmeye yardımcı sistemler başta suçla mücadele olmak üzere kayıp kişilerin bulunması gibi konularda etkin olsa da hukuki zemininin sağlam yapılandırılmadığı hallerde önemli tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu sistemlerin eğitilmesinde ve sonrasında kullanılan verilerin elde edilmesinde kişisel verilerin korunması kurallarına riayet edilmemesi, sistemlerde kullanılan algoritmaların ayrımcı nitelikte ol-

Makalenin Geliş Tarihi : 18.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 5. Ceza Dairesi Tetkik Hakimi

e-mail: diclegozde@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2352-315X>

ması, sistemlerin amaç dıŐı kullanılarak ifade ve toplantı özgürlüğü hakkının engellenmesi ve hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılması suretiyle adil yargılanma hakkının ihlali gündeme gelebilmektedir. Bu noktada, devletlerin negatif yükümlülükleri kadar olası ihlalleri nleme noktasında yasal altyapının hazırlanmasından ihlallerin giderilmesini sağlayacak mekanizmaların kurulması gibi pozitif yükümlülüklerini de yerine getirmesi oldukça önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, yüz tanıma, kişisel verilerin korunması, ifade özgürlüğü, adil yargılanma, ayrımcılık, usuli güvenceler.

ABSTRACT

The rapid development and widespread use of artificial intelligence technologies brings with it many ethical, sociological, economic and legal debates. Because these technologies have suddenly started to manifest themselves in all areas of life. While designing these technologies, their legal effects are often not planned or foreseen. From another point of view, new technologies are put into practice without preparing the legal infrastructure and the problems they create become more complicated. Facial recognition systems are one of the most controversial artificial intelligence-based technologies. Although systems that help to identify people through photographs, camera images or live video streams are effective in combating crime and finding missing persons, they also bring along important discussions in cases where the legal basis is not well structured. Failure to comply with the rules on the protection of personal data in the training of these systems and the acquisition of the data used thereafter, the discriminatory nature of the algorithms used in the systems, the prevention of the right to freedom of expression and freedom of assembly through the misuse of the systems, and the violation of the right to a fair trial through the use of illegally obtained evidence may come to the fore. At this point, it is crucial that states fulfil their positive obligations, such as the preparation of legal infrastructure to prevent possible violations and the establishment of mechanisms to remedy violations, as well as their negative obligations.

Keywords: Artificial intelligence, facial recognition, data protection, freedom of expression, fair trial, discrimination, procedural safeguards.

1. GİRİŞ

Kişilerin kimliklerini tespit etmek için çeşitli yöntemler kullanılabilir ancak bir insanın yüzü onun kimliğini belirlemede en iyi biyometrik veri özelliğine sahiptir. Son on yılda, makine öğrenimi ve sensörlerdeki ilerleme, potansiyel eşleşmelerin skor tabanlı bir listesini sağlayabilen veya bir kişinin yüz özelliklerine dayalı kalıpları karşılaştırıp analiz ederek bir kişinin kimliğini doğrulayabilen bir biyometrik teknoloji olan yüz tanıma teknolojisinin gelişimini hızlandırdı.¹ Bu teknolojilerin kamusal alanda kullanılan kameralara entegre edilmesiyle birlikte şüphelilerin takibinden bireylerin gözetlenmesine kadar pek çok amaçla kullanılması mümkün görünmektedir. Bu noktada, yüz tanıma teknolojilerinin son yıllarda yaygın olarak benimsenmesi, başta mahremiyet olmak üzere temel hak ve özgürlükler açısından önemli yasal ve etik kaygıları gündeme getirmiştir. Bu endişeler, bireysel hak ve özgürlüklerin yasalarla korunduğu anayasal demokrasilerde daha fazla dile getirilmektedir.

Avrupa Birliği sınır kontrolünü ve güvenliğini iyileştirmek için yapay zeka teknolojilerinin nasıl geliştirilebileceğini ve benimsenebileceğini aktif olarak araştırmaktadır. Biyometrik tanımlama, duygu tespiti, risk değerlendirmesi ve göç izleme için bir dizi uygulama hâlihazırda AB sınırlarında konuşlandırılmış veya test edilmiş durumdadır.²

1 “A Policy Framework for Responsible Limits on Facial Recognition Use Case: Law Enforcement Investigations”, White Paper, Interpol, World Economic Forum, Unicri, Politie, October 2021, s.4, 11.05.2023 tarihinde https://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Policy_Framework_for_Responsible_Limits_on_Facial_Recognition_2021.pdf adresinden erişildi.

2 European Parliament, Directorate-General for Parliamentary Research Services, Dumbrava, C., “Artificial intelligence at EU Borders – Overview of Applications and Key Issues”, European Parliament, 2021, s.33, 19.11.2023 tarihinde <https://data.europa.eu/doi/10.2861/91831> adresinden erişildi.

**YAPAY ZEKÂNIN FİKRİ HAK SAHİPLİĞİ İLE
TELİF HAKKI İHLALLERİ**

***INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AND COPYRIGHT
INFRINGEMENTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE***

Av. Gökçe ALBAYRAK*

ÖZ

Yapay zekâ, kelime olarak teknolojik bir geleceği anımsatsa da aslında hayatımızın her alanında kullanılmaktadır. Yapay zekâ denilince akla karmaşık uygulamalar gelse de basit haliyle telefon her kullanıldığında, internetten her arama yapıldığında veya alışveriş yapıldığında aslında yapay zekâ algoritmaları kullanılmaktadır. Tüm yeni gelişmeler gibi bu teknolojinin de kullanımının giderek yaygınlaşması, çözülmesi gereken yeni problemleri ve hukuk sisteminde dikkat çekilmesi gereken hususları işaret etmektedir. Bu sorunlardan birisi de yapay zekâyâ sağlanan fikri hakların nasıl korunması gerektiğidir. Nitekim birçok yapay zekâ sistemi, çalışma prensibi gereği kendisine dış dünya veya kullanıcılar tarafından sunulan verileri veri tabanına ekleyerek geliştirmekte ve öğrenmektedir. Ancak bu gelişim ve öğrenimin sonucu olarak, kendi verilerine dayanan çıktıları dış dünyaya sunmaktadır. Bu durum çeşitli tartışmalara yol açmakta ve kullanılan verilerde fikri mülkiyet haklarına özgü ürünleri bulunan birçok fikri hak sahibi ile yapay zekâ geliştiricileri/kullanıcıları arasında uyumsuzluklar ortaya çıkmaktadır. Bu uyumsuzlukların yanı sıra, yapay zekânın kendisi tarafından geliştirilen fikri ürünler üzerindeki hak sahipliği yeni bir tartışma konusu olarak görülmektedir. Örneğin, yapay

Makalenin Geliş Tarihi : 19.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Avukat,
e-mail: gokcekuranel@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-3537-7785>

zekâ tarafından yazılan bir kitabın fikri hakları, yapay zekânın kendisine mi, kitap yazma komutunu veren kullanıcıya mı, yazılımın geliştiricisine mi ait olacaktır yoksa halka mı? Bir sanatçının şarkısının yapay zekâ veri tabanında kullanılarak benzer yeni şarkıların geliştirilmesi veya bir şirkete ait kodların yapay zekâ veri tabanına kaydedilerek kullanılması hallerinde ne olacaktır? Karşımıza çıkan bu yeni soruların birçoğu henüz birçok ülkede yanıtlanmayı beklemektedir. Gelişen yeni dünyada, birçok ülke kendine uygun şekilde bu yeni alanı regüle ederek veya bu alanda örnek içti-hatlar oluşturarak söz konusu tartışmaları gidermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fikri Mülkiyet Hukuku, Yapay Zekâ, Regülasyon, Telif Hakkı, Patent.

Abstract

Although artificial intelligence, as a word, brings to mind a technological future, it is actually used in all areas of our lives. Although complex applications come to mind when it comes to artificial intelligence, artificial intelligence algorithms are used every time a phone is used, a call, or online shopping is made. Like all new developments, the increasing use of this technology points to new problems that need to be solved and issues that need attention in the legal system. One of these problems is protecting the intellectual property rights provided to artificial intelligence. As a matter of fact, in accordance with artificial intelligence algorithms' working principle, many artificial intelligence systems develop and learn by adding the data provided to them by the outside world or users to their database. However, as a result of this development and learning, the artificial intelligence algorithm creates outputs based on its own data to the outside world. This situation leads to debates and conflicts between intellectual rights holders and artificial intelligence developers/users regarding intellectual property products in the data used. In addition to these conflicts, the ownership of intellectual products developed by artificial intelligence itself is seen as a new discussion topic. For example, will the intellectual property rights of the book written by artificial intelligence belong to artificial intelligence, to the user who gave the command to write the book, to the developer of the algorithm, or to the

public? What will happen if similar new songs are developed by using an artist's song in an artificial intelligence database, or if a company's codes are recorded in an artificial intelligence database and used? Many of these new questions are still waiting to be answered in many countries. In the developing new world, many countries aim to resolve these debates by regulating this new field in their own way or by creating exemplary case laws in this field.

Keywords: Intellectual Property Law, Artificial Intelligence, Regulation, Copyrights, Patents.

I. Giriş

Yapay zekâ, insan zekâsını taklit ederek kendisine özgülenen görevleri gerçekleştirebilen ve iletilen girdileri toplayarak kendi bünyesinde geliştirme potansiyeline sahip bir teknolojidir. Birçok alanda bulunan bu teknolojinin günlük hayatımızda kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Yapay zekâ makine öğrenmesi ve derin öğrenme tekniklerini kullanarak insan zekâsına benzer şekilde öğrenme becerileri geliştirebilmektedir. Her ne kadar zihnimizde karışık süreçleri çağrıştırsa da örneğin yazım düzeltmeleri, anti-virüs yazılımları, sosyal medya akışları, haber filtreleri, arama motorları gibi basit programları dahi kullanarak günlük hayatın birçok alanında bu teknolojiden faydalanılmaktadır.¹ Söz konusu teknoloji giderek farklı endüstrilerde yaygınlaşmakta ve 2030 yılına kadar dünya ekonomisine 13 trilyon Amerikan Doları değerinde katkıda bulunacağı tahmin edilmektedir.²

1 Karpinia, Randi L.: “Yapay Zekâ Buluş Sahiplerinin Fikri Mülkiyet Hakları” (*Intellectual Property Rights of Artificial Intelligence Inventors*), *American Intellectual Property Law Association*, 13.09.2023 tarihinde <https://www.aipla.org/list/innovate-articles/intellectual-property-rights-of-artificial-intelligence-inventors> adresinden erişildi.

2 Bughin, Jacques; Seong, Jeongmin; Manyika, James; Chui, Michael; Jochi, Raoul: “Yapay Zekânın Dünya Ekonomisi Üzerindeki Etkisini Modelleyen Yapay Zekâ Sınırdan Notlar” (*Notes from the AI Frontier Modeling the Impact of AI on the World Economy*), *McKinsey Global Institute Discussion Paper*, S.2018 s.13, 13.09.2023 tarihinde [https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Artificial%20Intelligence/Notes%20from%](https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Artificial%20Intelligence/Notes%20from%20the%20AI%20Frontier%20Modeling%20the%20Impact%20of%20AI%20on%20the%20World%20Economy)

MADDİ VAKIANIN İSPATINDA VİCDANİ KANAAT
CONSCIENTIOUS CONVICTION OF PROVIDING
MATERIAL FACT

Eyup YEŞİL*

ÖZ

Adalet kavramının özlü tanımlarından biri “her şeyi yerli yerine koymak”, “herkese veya her şeye layık olduğunu vermek” şeklindedir. Adaletin gerçekleştirilmesi hukukun başlıca amaçlarından birisidir. Tarihsel süreçte suç şüphesi altında bulunan sanıkların yargılanıp cezalandırılmasında kullanılan yöntemlerin genel değerlendirilmesi yapılarak, günümüzde uygulanmakta olan serbest delil sistemi ve vicdani kanaate erişim süreci değerlendirilecektir.

Ceza usul hukukumuzda mutlak bağlayıcı manada kanunî delil öngörülmemesi ve serbest delil sistemini benimsemesi vicdani kanaat sisteminin tezahürü olup, hâkim bütün delil araçlarını vicdani kanaatine göre takdir edecektir, yeter ki kullanılacak delil hukuka aykırı elde edilmiş olmasın. Delil takdirindeki serbestiden kast edilen keyfilik olmadığı, delil takdirinde; akıl, mantık kuralları, bilimsel veriler ile genel hayat tecrübelerine uygun yöntemlere riayet edilerek, vicdani kanaate sezgilerle değil akıl ile erişmeyi amaçlamaktadır.

Delil araçları kullanılarak geçmişte yaşanmış bir olayın tamamen aynı şekilde temsil edilmesi çoğu zaman mümkün olmaz. Arada kalan boşluklar akıl ve mantık kuralları ile bilimsel veriler kullanılarak hâkim tarafından doldurulur. Hukuk tarihinde medeniyetin gelişimine paralel olarak maddi gerçeğe erişimde ispat aracı olarak vicdani delil sistemi

Makalenin Geliş Tarihi : 22.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay Ceza Genel Kurulu Başkanı,

e-mail: eyup_yesil_59@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1140-0782>

diğerlerine göre çağın koşullarına daha uygun ve insan onuruna yakışır olduğu kabul edilmiştir. Aynı somut olgularda çıkarılan sonuçlar hâkimden hâkime farklılık arz etmemesi ve keyfi uygulamaların önüne geçilmesi bakımından vicdani kanaatin oluşumunda izlenecek yol konusunda bağlayıcı kurallar ortaya konulmak suretiyle, bir olayın ispatı için öncelikle eksiksiz bir soruşturma sonucunda lehe ve aleyhe bütün delillerin toplanması, belgelerin incelenmesi, tanıkların dinlenilmesi, tüm delillerin silahların eşitliği ilkesi çerçevesinde taraflar huzurunda tartışılması, savunmaya yeterli imkân sağlanması, istikrar kazanmış yargısal içtihatlar göz önünde tutularak, serdedilen delillerden hangisinin diğerlerinden üstün tutulduğu tartışılıp maddi olayın tespit edilmesi, bu kabulde; oluşan şüphelerin akıl ve mantık kuralları ile bilimsel verilere uygun oluşturulacak gerekçe ile giderilerek maddi gerçeğe erişilmesidir.

Anahtar Sözcükler: Ceza Hukuku, İslam Ceza Hukuku, İspat Sistemi, Maddi Vakıa, Vicdani Kanaat.

ABSTRACT

One of the concise definitions of the concept of justice is "putting everything in its place" or "giving everyone or everything what they deserve". The administration of justice is one of the main aims of law. In the historical process, the methods used in the trial and punishment of the defendants under suspicion will be evaluated in general and the free evidence system and the process of access to conscientious conviction will be evaluated.

The fact that our criminal procedural law does not require legal evidence in an absolutely binding sense and adopts the free evidence system is a manifestation of the conscientious conviction system, and the judge will evaluate all evidence means according to his conscientious conviction, as long as the evidence to be used is not obtained unlawfully. It is not arbitrary that is meant by the freedom in the discretion of the evidence, discretion of the evidence aims to reach conscientious conviction through reason, not intuition but by adhering to methods appropriate to reason, logic rules, scientific data and general life experiences.

It is often not possible to represent a past event in exactly the same way by using evidence tools. The gaps are filled by the judge using the rules of reason and logic and scientific data. In paralel with the development of civilization in the history of law, the conscientious evidence system, as a means of proof in reaching material truth, has been accepted to be more appropriate to the conditions of the age and be fitting human dignity than others. In order to ensure that the conclusions drawn in the same concrete facts do not differ from judge to judge and to prevent arbitrary practices, by means of binding rules are laid down on the path to be followed in the formation of conscientious conviction, in order to prove an event, first of all, as a result of a complete investigation, all the evidence for and against is collected, documents are examined, witnesses are heard, discussing all evidence in the presence of the parties within the framework of the principle of equality of arms, providing sufficient opportunity for the defense, discussing which of the evidence presented is superior to the others and determining the material event, taking into account the stabilized judicial precedents, in this acceptance; it is reaching the material truth by eliminating the doubts that arise with the justification created in accordance with the rules of reason and logic and scientific data.

Keywords: Criminal Law, Islamic Criminal Law, Evidence System, Material Fact, Conscientious Conviction.

I. GENEL OLARAK

A. ADALET KAVRAMI

Adalet, tarih boyunca insanlığın sürekli gerçekleştirmeye çalıştığı bir ideal olmuştur. Etimolojik köken olarak Arapça “Adl” kökünden Türkçe'ye geçmiş olan “adalet” yabancı dillerdeki karşılığında da belirtildiği gibi, hak, hukuk ve haklıkla sıkı sıkıya bağlı, iç içe kenetlenmiş bir kavramdır. Bu bakımdan adaleti, hak hukukun gerçekleşmesi olarak tanımlamak mümkündür. “Adalet, bir toplum içinde barış, ahenk ve düzen yaratma göreviyle hukukun özü ve amacıdır.”¹

1 Türk Hukuk Ansiklopedisi, (1962, C. 1. s. 119)

**KİRACIDAN KAYNAKLANAN SEBEPLERLE
KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRA SÖZLEŞMESİNİN
DAVA YOLUYLA SONA ERMESİ**

***TERMINATION OF THE RESIDENTIAL AND
ROOFED WORKPLACE LEASE AGREEMENT THROUGH
LITIGATION DUE TO REASONS ARISING
FROM THE TENANT***

Hikmet KANIK*

ÖZ

Çağımızda bireylerin artan konut ve iş yeri ihtiyacı mülkiyetle karşılanamadığından ortaya çıkan eksiklik kiralama veya sınırlı ayni haklardan olan irtifak (sükna, intifa vs.) hakkı tesisiyle karşılanmaktadır.

Kira sözleşmeleri sürekli borç doğuran sözleşmelerdendir. Sözleşmenin ifası sırasında kiralanan kiracı tarafından kullanılıp karşılığı kira bedeli (nakit, hizmet veya mal vs) olarak kiraya verene ödenir. Sözleşme bitiminde ise kiralanan kiralandığı haliyle kiraya verene iade edilir. Kanun koyucu tarafından kiracı, kiraya veren karşısında ekonomik olarak güçsüz kabul edilerek önceki dönemde 6570 sayılı Kanunda, günümüzde ise Türk Borçlar Kanunu (TBK) düzenlemesinde korunan taraf haline getirilmiştir. Kiracının en çok korunduğu kira türü, konut ve çatılı iş yeri kiralardır. Bu kira türünde kiracıya sözleşmeyi belli usullere riayet etmek koşuluyla sona erdirme yetkisi tanınmış ise de kiraya verene kanunda gösterilen sebepler dışında fesih ve tahliye hakkı tanınmamıştır.

Makalenin Geliş Tarihi : 13.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 3. Hukuk Dairesi Üyesi,
e-mail: hika1010@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5872-2581>

Konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmeleri bakımından TBK m. 354 uyarınca “*Dava yoluyla kira sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin hükümler kiracı aleyhine değiştirilemez*” hükmü ile fesih ve tahliye davasında sınırlı sayı ilkesinin kabul edildiğinin gözden kaçırılmaması gerekir.

Bu çalışmamızın konusunu konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerinin kiracıdan kaynaklanan sebeplerle dava yoluyla tahliyesi oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kira, Kiracı, Kiraya Veren, Kira Sözleşmesinin Feshi, Gereksinim, Tahliye.

ABSTRACT

In our age, the increasing need for housing and workplaces of individuals cannot be met by ownership, so the resulting deficiency is met by leasing or the establishment of easement rights, which are one of the limited real rights (right of residence, usufruct, etc.).

Lease agreements are among the contracts that give rise to continuous debt. During the performance of the contract, the leased property is used by the tenant and the rent (cash, service or goods, etc.) is paid to the lessor. At the end of the contract, the leased property is returned to the lessor as it was leased. The tenant is considered to be economically weaker than the lessor by the legislator and has been made the protected party in the Law No. 6570 in the previous period and in the regulation of the Turkish Code of Obligations (TCO) today. The type of lease in which the tenant is most protected is housing and roofed workplace leases. In this type of lease, the tenant has the right to terminate the contract provided that he complies with certain procedures, while the lessor does not have the right to terminate and evict except for the reasons specified in the law.

In terms of housing and roofed workplace lease agreements, it should not be overlooked that the principle of limited number is accepted in the termination and eviction lawsuits with the provision “*The provisions regarding the termination of the lease agreement through litigation cannot be changed against the tenant*” pursuant to Article 354 of the TCO.

The subject of this study is the eviction of housing and roofed workplace lease agreements through litigation for reasons arising from the tenant.

Keywords: Lease, Lessee, Lessor, Termination of Lease Agreement, Necessity, Eviction.

GİRİŞ

Günümüzde konut ve iş yeri ihtiyacı talebinin arzdan fazlalığına bağlı olarak mevcut konut kira sözleşmelerinin yenilenen dönem kiralarında yaşanan yüksek oranlı artışlar kanun koyucu tarafından TBK m. 344 ve en son 7456 sayılı Kanunla değişik TBK'nun Geçici 2 maddesiyle %25 oranı ile sınırlanmıştır. Bu getirilen sınırlama ve TBK m.344 düzenlemesi nedeniyle aynı çevrede yer alan konut ve çatılı iş yerlerinin yeni kira sözleşmelerindeki kira bedelleriyle devam edegelen kiraların uzayan yıllarındaki bedeller arasındaki fark artmıştır.

TBK m.347 hükmü ile konut ve çatılı iş yeri kiralarının belirli süreli bile yapılırsa süre sonunda kiracının sözleşmeyi sona erdirmeye iradesi hariç sonlandırılması imkanı kiraya verene tanınmamıştır. Yenilenen kira dönemlerinde kira bedellerinin istenilen oranda artırılmaması kiraya verenleri kiracıların tahliyesinin sağlanıp daha yüksek bir bedelle yeniden kiraya verilmesi için mevcut kiracının tahliye edilmesi hususunda sebep bulmaya sevk etmiştir. Yeni kira sözleşmeleri yoluyla kira bedelinin arttırılması isteği tahliye konusundaki uyuşmazlıkların sayısını hızla arttırmıştır.

Kira ilişkisinden doğan bütün uyuşmazlıklar, 6325 sayılı HUAK m.18/B/1-(a) uyarınca dava şartı arabuluculuk kapsamına alındığından dava açılmazdan önce kiraya verenin arabuluculuk başvurusunda bulunup anlaşmama son tutanağının aslını veya arabulucu onaylı suretini dava dilekçesine eklemesi veya mahkeme ihtarı sonrası bir haftalık kesin sürede eklemesi gerekir. Bu düzenlemeye göre ancak arabuluculuk yoluyla çözümlenemeyen tahliye uyuşmazlıkları için dava yoluna başvurulması gerekecektir.

**GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDA SAĞLIK
HİZMET BEDELLERİ NEDENİYLE SOSYAL
GÜVENLİK KURUMUNUN RÜCU ALACAĞI**

***RIGHT TO RECOURSE OF SOCIAL SECURITY INSTITUTION
DUE TO HEALTH SERVICE EXPENSES WITHIN THE SCOPE
OF THE GENERAL HEALTH INSURANCE***

Halil ÖZDEMİR*

ÖZ

Anayasamızda, sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulması öngörülmüştür. Bu nedenle ülkemizde 5510 sayılı Kanun ile “*genel sağlık sigortası*” kavramı oluşturulmuş ve herkes genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu sigortalılarına sağlanan sağlık hizmetlerinin finansmanını sağlamakta ancak yine Kuruma, yaptığı sağlık harcamalarının belirli şartlar gerçekleştiğinde işverenden, genel sağlık sigortalısından ve üçüncü kişilerden rücu hakkı da kanunda düzenlenmiştir.

Bu makalede, Sosyal Güvenlik Kurumunun sağlık hizmet bedelleri nedeniyle rücu alacağından işverenin, genel sağlık sigortalısının ve üçüncü kişilerin sorumluluğu ile sorumluluğun istisnaları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Genel sağlık sigortası, genel sağlık sigortalısı, sağlık hizmet bedeli, acil sağlık hizmeti, rapor almadan çalıştırma, iş kazası, trafik kazası, rücu alacağı.

Makalenin Geliş Tarihi : 17.08.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 3. Hukuk Dairesi üyesi,
e-mail: hozdemir45@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9669-6107>

ABSTRACT

As stipulated in our Constitution, the establishment of a general health insurance system has been envisioned through legislation to facilitate the comprehensive delivery of health services. Therefore, the concept of "general health insurance" was first introduced in our country through Law no. 5510, bringing everyone under its coverage. While the Social Security Institution is tasked with ensuring the financing of health services for the insured, it also maintains the right to recourse for the expenses it incurred, from the employer, the general health insurance holder, and third parties, under certain pre-determined conditions as regulated by the law.

In this article, I have examined the liabilities of the employer, the general health insurance holder, and third parties in relation to the Social Security Institution's right to recourse due to health service expenses, as well as the exceptions to these liabilities.

Keywords: General health insurance, general health insurance holder, health service expenses, emergency health service, working without a medical report, work accident, traffic accident, right to recourse.

I. GENEL OLARAK

1982 Anayasası 17. maddesine göre “herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”56/3. maddesine göre “Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, iş birliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler”56/5. maddesine göre de “Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir” Görüldüğü gibi Anayasa devlete, vatandaşlarının sağlıklı yaşama, vücut bütünlüğünü koruma, sağlık hizmetlerini yaygın bir şekilde yerine getirme görevi vermiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, isminden de anlaşılacağı üzere sigortalılık kavramını ikiye ayırmıştır.

İSTİNAFTAN SONRA TEMYİZ İNCELEMESİ
APPEAL REVIEW AFTER REGIONAL APPELLATE COURTS

Osman ATALAY*

ÖZ

Yeni 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, olağan kanun yollarından biri olarak İstinaf kanun yolu getirilmesine rağmen, Bölge Adliye Mahkemeleri 20.07.2016 tarihinde görevlerine başlamışlardır. İstinafların yürürlüğe girmesi ile birlikte iki dereceli kanun yolu sistemine geçilmiştir. Bölge adliye mahkemeleri, ilk derece mahkemelerinden gelen dosyalarda, dava konusu olayları hem maddi hem de hukuki yönden incelemekte, dosya üzerinden karar verdiği gibi gerekli görmesi durumunda duruşma açarak kendisi yargılama yaparak hüküm kurmaktadır. Temyiz kanun yoluna bakan Yargıtay ise istinafların yürürlüğe girmesinden sonra sadece hukuki denetim yapmakta, tüm ülke genelinde içtihat birliğini sağlamaktadır. CMK 286. Maddesinde bölge adliye mahkemesinin hangi kararlarının kesin olduğu, yine hangi kararların temyiz kanun yoluna tabi olduğu belirtilmiştir. Temyiz kanun yoluna tabi olma açısından istinafların yürürlüğe girmesinden sonra birçok Yargıtay Ceza Genel Kurul kararları da çıkmıştır. Bu makalede, özellikle istinaf ve temyiz kanun yolları ve bu kanun yollarının sınırları, kanun ve Yargıtay CGK kararları ışığında anlatılmaya çalışılmıştır. Özellikle bu konu somut örneklerle anlatılmıştır. Yine uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri de açıklanmıştır. Tüm hâkim, C.savcısı, hukukçu ve uygulayıcılara faydalı olması dileğiyle...

Makalenin Geliş Tarihi : 13.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 1. Ceza Dairesi Üyesi,
e-mail: osmanatalay1@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6228-6361>

Anahtar Kelimeler: istinaf, Temyiz, kanun yolu, süre.

ABSTRACT

With the entry into force of the new Code of Criminal Procedure No. 5271 on 01.06.2005, Regional Appellate Courts started to operate on 20.07.2016, although they were introduced as one of the ordinary legal remedies. With the Regional Appellate Courts entering into service, a two-tier legal remedy system was introduced. In the files received from the first instance courts, Regional Appellate Courts examine the cases both materially and legally, and if deemed necessary, hold a hearing and render a judgment on their own. The Court of Cassation, which is in charge of the legal remedy of appeal, only carries out legal review after the Regional Appellate Courts came into force and ensures the unity of caselaw throughout the country. Article 286 of the Code of Criminal Procedure specifies which decisions of the Regional Appellate Courts are final and which decisions are subject to appeal. In terms of being subject to the legal remedy of appeal, many decisions have been issued by the General Assembly of the Criminal Chambers of the Court of Cassation after the Regional Appellate Courts came into force. In this article, particularly, regional appellate courts, and legal remedies of appeal and the limits of these legal remedies are tried to be explained in the light of the law and the decisions rendered by the General Assembly of the Criminal Chambers of the Court of Cassation. Especially this subject is explained with concrete examples. The problems encountered in practice and solution suggestions for them are also explained. We hope that it will be useful to all judges, public prosecutors, lawyers and practitioners...

Keywords: Regional Appellate Courts, appeal, legal remedy, duration.

I- GİRİŞ;

İstinaf kelime anlamı itibariyle; *yeniden başlamak, baştan başlamak, sözüün başı* anlamlarına gelmektedir. Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügatta “*istinaf*” kelimesinin “*enf*” kelimesinden türetildiği ve “*müstenif*”in ise *istinafa başvuran* anlamına geldiği ifade edilmektedir.

**(ŞAHSÎ HAKTAN KAYNAKLANAN) İNANÇ
SÖZLEŞMESİNE DAYALI TAPU İPTALİ VE TESCİL
DAVASI'NIN (ACTIO FIDUCIAE) YARGITAY KARARLARI
DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

***AN ANALYSIS ON DEED CANCELLATION AND
REGISTRATION (ACTIO FIDUCIAE) BASED
ON A FIDUCIARY AGREEMENT (ARISING FROM
A PERSONAL RIGHT) IN LINE WITH THE DECISIONS
OF THE COURT OF CASSATION***

Ümit İlker ÖZCAN*

ÖZ

Bir insanın toplumda sağlıklı bir şekilde yaşayabilmesi, o toplumun yapısına bağlıdır. Daha somut bir ifadeyle; bir toplum, insanda birtakım olumlu duyguları uyandırabilecek ve o duygularla yaşatabilecek nitelikte olmalıdır ki; o insan, orada mutlu ve huzurlu yaşayabilsin. Çokça sayılabilecek bu duygulardan belki de en önemlisi, güven duygusudur. Doğumundan vefatına kadar geçen süre içinde insanda var olan bu duygunun sözleşmeler hukukuna isabet etmeyeceğini düşünmek zaten mümkün değildir ve öyle de olmamıştır. Öte yandan, doğal olarak sözleşmenin muhtevasında bir güven duygusunun bulunması da elzemdir. Ancak güven duygusunun daha yoğun olarak görüldüğü bir sözleşme vardır ki, o da inanç sözleşmesidir.

Makalenin Geliş Tarihi : 12.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay Tetkik Hâkimi; LL.M.; Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi,
e-mail: umitilkerozcan@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6656-0244>

İnanç sözleşmesi, kökeni Roma Hukuku'na dayanan ve o zamanki Latince karşılığı ile *pactum fiduciae* olarak isimlendirilen bir sözleşme-
dir. Rehin kavramı henüz ortaya çıkmadan önce bile var olan bu sözleş-
me, güven duygusu ile o kadar iç içedir ki, az önce belirtilen Latince ifa-
denin dil bilimsel kökeni, *fides* (güven) kelimesine dayanmaktadır.

İşte bu çalışmada**, inanç sözleşmesinin hukuki niteliği, amacı,
unsurları, inanç ilişkisi, inançlı işlem kavramı ve bu sözleşmeden kay-
naklı uyumsuzlukların giderilmesine yönelik yapılacak olan yargılama-
larda dikkat edilmesi gereken hususlar Yargıtay kararları doğrultusun-
da incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnanç sözleşmesi, güven, inançlı işlem,
inanç ilişkisi.

ABSTRACT

A person's ability to live in society in a healthy manner is depend-
ent on the structure of that society. In more concrete terms, a society must
be capable of arousing and sustaining positive emotions in people so that
they can live happily and peacefully in that society. While there are sev-
eral of these positive emotions, perhaps the most essential would be the
feeling of trust. Although it is impossible to imagine that this feeling of
trust would be excluded from the law of agreements, this is in fact the
case despite the fact that a sense of trust should be inherent to the very
nature of an agreement. There is one type of agreement, however, which
carries an intense feeling of trust: the fiduciary agreement.

The fiduciary agreement is a contract that has its origins in Ro-
man Law, where it was known as *pactum fiduciae* in Latin. Existing
even before the emergence of the concept of pledge, this type of
agreement is so closely intertwined with the feeling of trust that the
linguistic origin of *pactum fiduciae* is based on the word *fides* (trust).

The present study aimed to analyze the legal nature of the fidu-
ciary agreement, its purpose, its elements, the relationship of trust, the

** Canım oğlum Çınar Yağız'a ithafen.

concept of the fiduciary transaction, and the issues to be considered in proceedings held for the settlement of disputes arising from this agreement in line with the decisions of the Court of Cassation.

Keywords: Fiduciary agreement, fiduciary transaction, relationship of trust, trust.

BAŞLARKEN

2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 14. maddesi¹, "Dairelerin Görevleri" başlığı altında düzenlenmiş olup 1. cümlesi, "*Hukuk daireleri ile ceza daireleri kendi aralarında iş bölümü esasına göre çalışır*" şeklindedir.

Yargıtay'ın Daireleri arasındaki son iş bölümüne² bakıldığında inanç sözleşmesi ile ilgili olarak "*inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil*" dava türüne rastlanmakta ve bu iş bölümünde bu davanın mülkiyet hakkından³ ve şahsî haktan kaynaklanan⁴ iki çeşidinin bulunduğu gözlemlenmektedir.

Yargıtay'ın internet sitesinde dijital olarak yer alan⁵ *Yargıtay'ın Daireleri Arasındaki İş Bölümüne dair kararlara* bakıldığında ise ancak 2011 yılına kadar olan iş bölümüne rastlanabilmektedir. 2011 yılından itibaren 2021 yılına kadar şahsî haktan kaynaklanan inanç sözleşmesinin Yargıtay

1 (Değişik: 9/2/2011-6110/8 md.) (Ek cümle: 18/6/2014-6545/31 md.; Mülga birinci cümle: 2/12/2014-6572/22 md.)

2 Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun 25.01.2023 tarih ve 1 sayılı kararı. 01.08.2023 tarihinde <https://www.yargitay.gov.tr/documents/ek1-1674802439.pdf> adresinden erişildi.

3 Yargıtay'ın iş bölümüne göre mülkiyet hakkından kaynaklanan ve inanç sözleşmesine dayalı tapu iptal ve tescil davaları sonucu verilen hüküm ve kararların temyiz inceleme görevi, Yargıtay 1. Hukuk Dairesi'ne ait bulunmaktadır.

4 Şahsî haktan kaynaklanan inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil davaları sonucu verilen hüküm ve kararların temyiz inceleme görevi, Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'ne ait bulunmaktadır.

5 01.08.2023 tarihinde <https://www.yargitay.gov.tr/kategori/62/dairelerin-is-bolumu> adresinden erişildi.

**YARGITAY İÇTİHATLARI ÇERÇEVESİNDE
İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDAN
KAYNAKLI MADDİ TAZMİNAT HESABI İLKELERİ**
*WITHIN THE FRAMEWORK OF THE CASE LAW OF
THE SUPREME COURT OF APPEALS CAUSED BY WORK
ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES
PECUNIARY COMPENSATION ACCOUNT PRINCIPLES*

Güner DURMUŞ*

ÖZ

İş kazası ve meslek hastalığından kaynaklı tazminat davalarının temyiz incelemesi, Yargıtay (Kapatılan) 21. Hukuk Dairesi tarafından yerine getirilmekteyken, 01.07.2016 tarih ve 6723 sayılı Kanunun 15. maddesi ile Yargıtay Kanununun 5. maddesinde yapılan değişiklikle daire sayılarının birleştirilerek azaltılmasına işaret edilmiş, bu kapsamda Yargıtay 1. Başkanlar Kurulunun 07.07.2020 tarih ve 173 sayılı Kararı ile 02.09.2020 tarihinden geçerli olmak üzere 21. Hukuk Dairesi kapatılarak, bu daireye iş bölümü ile verilen işler kapsamında iş kazası ve meslek hastalığı tazminat davalarının temyiz incelemeleri ile Yargıtay 10. Hukuk Dairesi görevli kılınmıştır.

İş bu çalışmada, 21. Hukuk Dairesi uygulamasından başlamak üzere ve 10. Hukuk Dairemiz içtihatlarıyla beraber, iş kazası ve meslek hastalığı sebebine dayalı maddi tazminat davaları özelinde davanın hukuki mahiyeti, uygulanan mevzuat hükümleri, usul hükümleri ile belli başlı hesap ilkeleri üzerinde durulacaktır.

Makalenin Geliş Tarihi : 14.09.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 30.10.2023

* Yargıtay 10. Hukuk Dairesi Tetkik Hâkimi,
e-mail: gunerdurmus@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0210-226X>

Anahtar Kelimeler: İş kazası, meslek hastalığı, maddi tazminat, hesap ilkeleri.

ABSTRACT

Appellate review of compensation cases arising from work accidents and occupational diseases Court of Cassation (Closed) 21. While it is being carried out by the Law Department, Article 15 of the Law No. 6723 dated 01.07.2016 and the amendment made in Article 5 of the Law on the Court of Cassation indicate that the number of chambers is reduced by merging, and in this context, the Court of Cassation 1. With the Decision of the Board of Presidents dated 07.07.2020 and numbered 173, effective from 02.09.2020, 21. The Court of Cassation 10. It was given to the Legal Department.

In this study, 21. Starting from the implementation of the Legal Department and 10. In addition to the case law of our Law Department, the legal nature of the case, the provisions of the legislation applied, the procedural provisions and the main account principles will be emphasized in the case of financial compensation cases based on the cause of occupational accidents and occupational diseases.

Keywords: Work accident, Occupational Diseases, Pecuniary compensation, Account principles.

1.DAVANIN YASAL DAYANAĞI VE NİTELİĞİ

Bilindiği üzere iş kazası ve meslek hastalığından kaynaklı maddi tazminat istemleri iş akdiyle işçinin gözetilmesi borcuna aykırılık nedeniyle, sözleşmeye aykırılık hükümlerine dayalı bir tazminat davasıdır.^{1 2}

1 Demircioğlu, Murat/ Korkmaz, Doğan/ Kaplan, Hasan Ali: Sorularla İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku, İstanbul 2020, s.267:“İşverenin borçlarından biri de gözetme (koruma) borcudur. İşverenin önemli yükümlülüklerinden biri olan gözetme borcu gereği işveren çalışanın işi ifa ederken uğrayabileceği zararlara karşı tüm önlemleri almak, iş sağlığı ve güvenliği kuralları doğrultusunda yaşam, sağlık ve beden bütünlüğünün korunmasını sağlamakla yükümlüdür.”